

SLOVENSKI NAROD.

Izloži vsak dan svojo, izvenredno in pravično.

Iskrasti: Prostor 1 m/m x 54 m/m za navadne in male oglase 40 vin, za uradne razglase 60 vin, za poslano in reklame 1 K. — Pri naročilu nad 10 objav popust.

Vprašanjem glede inzeratov naj se priloži znak za odgovor.

Upravitelj "Slov. Naroda" in "Narodna Tiskarna" Knaflerova ulica št. 5, pritličje. — Telefon št. 90.

"Slovenski Narod" velja v Ljubljani in po pošti:

v Jugoslaviji:		v inozemstvu:	
celoletno naprej plačan	K 84—	celoletno	K 95—
polletno	42—	polletno	50—
3 mesečno	21—	3 mesečno	26—
1	7—		9—

Novi naročniki naj pošljejo v prvi naročnino vredno po nakaznici. Na samo pisarna naročila brez poslatve denarja se ne moremo ozirati.

Uredništvo "Slov. Naroda" Knaflerova ulica št. 5, I. nadstropje. Telefon št. 34.

Dopise sprejema le podpisane in zadostno frankovane.

Rekopisov ne vrača.

Posamezna številka velja 40 vinarjev.

Dr. Ivan Tavčar:

Za kulturo in človekoljubje.

Veliko se je že pisalo o nalogah našega časopisa in mnogokrat se je poudarjalo, da je prva naloga javnih listov, da širijo omiko in vzgojo med ljudstvom. Ali kje na svetu časopisje ti svoji nalogi odgovarja, ne vem; vem pa, da ji slovensko časopisje skoraj gotovo ne odgovarja. Po razsulu stare države so naši javni listi le olje prilivali v plamen razdraženega razburjenja, tako da bi se smelo trditi, da bi bili Slovenci v marsikaterem oziru morda bolj vzgojeni, če bi javnih glasil ne bili imeli. Teda so divjale med nami vse razburkane strasti in živeli smo med sabo kakor zveri v puščavi, ki se med sabo trgajo in mesarijo. Da je vstal Andrej Smole iz svojega groba, ne bil bi skoraj dobil kočke slov. zemlje, kamor bi bil postavil skromen oltarček bratoljubju ali pa celo človekoljubju! Končno pa bo vendar obveljalo, da so zakoni bratoljubja in človekoljubja večni in da bodo vedno vladali svetu, in najsidoživojše toliko revolucij in prekucij!

Ko smo se dvignili iz razvalin stare Avstrije, pod katerimi smo bili pokopani, ticali smo v omotici, ker so ob splošnem razsulu padale skale tudi na naše glave. Zatorej se lahko sklicujemo, da prve čase po razpadu prejšnje države nismo bili pri polni zavesti svojih duševnih sil in da smo tavalni omamljeni okrog kakor ponesrečenci na potaplajoči se ladji srednjeevropskega zadonit nad njimi grozni klic: reši se, kdo se more! Silili smo v rešilne čolne, in če ni bilo prostora, metali smo v morje tiste, ki so bili pred nami v teh čolnih! Sedaj pa čas, da pridemo enkrat k zavesti, da je polom prestan, da zopet čutimo zemljo pod nogami in da se zopet vrnemo k tistemu, kar je obseženo v kratkih dveh besedah: Homo sum!

S tem sem hotel povedati, da se »Slovenski Narod« v bodoče ne bo več udeleževal puste, na vse strani nevedne, v vsakem oziru nedostojne in skozi in skozi surove gonje, ki nas ponižuje pred samimi seboj in ki nas ponižuje tudi v inozemstvu, o čemer glasno govorijo iz najzanesljivejših virov začetke vesti, ki prihajajo iz inozemstva, posebno iz Pariza. Resnica je, da je to gonjo pri nas povzročilo časopisje. Če je v mojih besedah obsežno kaj očitanja, velja to temu časopisu, nikakor pa ne slovenskemu narodu v celoti. Naš list bode od sedaj naprej zapustil steze s popularno slavo ovite kričave surovosti, najsij je to naši javnosti všeč ali ne! V prihodnosti hočemo postaviti bratoljubju in človekoljubju svoje spomenike, nikakor pa nas ni več volja, valjati se po blatu razdraženih najnižjih strasti, ki morajo končno posuroviti ljudstvo, za katero so časopisi dostikrat edina dušna hrana.

Nič ne tajim, da se moje besede obračajo proti »Čiščenju«, ki je dandanes v modi in katerega junaki so največkrat podobni tistim junakom, ki mislijo, da se zmaga s tem udeležje, če na

zemlji ležečega mrtvega sovražnika, katerega so drugi na tla pobili, še enkrat obrcajo!

Naš list od danes naprej ne bo prišal nikakih vestí več, katere bi količaj kazale na kako denuncianstvo. Mi ne bomo iskali slave v tem, da bi iz Roblekov lekarne v Radovljici postavljali revnega dekliča, ki je slučajno spregovorila par nemških besed, pred celim Slovenstvom na sramotni oder, zahtevajoč, da se vrže na ulico in da se ji odvzame vsakdanji pičli kruh! In kar naravnost povemo, da ne bomo iskali zadoščenja v tem, da bi šli vinske kaplje, katere smejo izpitati naši takozvani nemški »talci«. »Talce« so si izmislili prejšnji Avstrijci, in ker hočemo vendar boljši biti, kot so bili oni, zavracamo sploh vse »talce«. Tudi smo odločno proti temu, da naj ti »talci« trpe lakot, da naj se jim prepove vsako tudi najstrožje kontrolirano občevarje s svojci, kateri jim od doma ne smejo pošiljati niti denarja, niti perila! Če se nam ugovarja, da Nemci morda ravnotako postopajo s slovenskimi talci, to za nas ni argument, ker hočemo biti boljši ljudje, in se nikdar nečemo dati prepričati, da moramo tudi mi jesti človeško meso, če ga slučajno žro naši sosede! Ako je med nami ostalo še kaj hudodelcev iz stare Avstrije, saj so oblastni je tu. — kdor ima dokaze v rokah, izroči nam jih oblastniki, ta je poklicana, da pomaga pravici do veljave. Naravnost izključeno pa je, da bi se smeje take reči še nadalje razbešati po javnih listih. »Slovenski Narod« jih zatorej ne bode več priobčeval.

Le s težavo smo se prigrizli do prepričanja, da je vsakega glasila prva dolžnost — dolžnost dostojnosti. Težko je pri nas Slovenci, to načelo spraviti v moč, ali odbor »Narodne tiskarne« je sklenil, da pri »Slov. Narodu« mora stopiti v moč. Kdor je z nami enakega mišljenja, ga bomo z radostjo pozdravili med svojimi sodelovalci, — kdor pa ni tega mišljenja, s tem se spoštljivo poslavljamo, ker hočemo tudi v tem pogledu ostati demokrati, ne da bi šli vrste svojih naročnikov in svojih sodelavcev, prepuščajoč vsakemu, da postopa po svobodni svoji volji.

Pri tem sem prepričan, da bomo, ako se zberemo okrog načela dostojnosti, najlažje izhajali z drugimi strankami in tudi z vsemi drugimi glasili. Dandanes so razmere take, da so na Slovenskem vse stranke v gotovih rečeh edine: ustvariti hočemo novo državo, in sicer državo kulture in človekoljubja!

V prihodnjih desetih letih, če izvajamo socialno-demokratsko stranko, ki je za razredni boj in diktaturo manjšine, med drugimi slovenskimi strankami ne bo posebnega političnega boja. Kar bo razločevalo stranko od stranke, bodo razločevali njihove njene vlade: eni bodo zastopali monarhijo, drugi republiko, in obilo se bode brez dvojbe pripravili tudi o tem, je-li naj se vlada centralistično ali separatistično. Tukaj bode naš list zastopal mirno in hladnokrvno monarhijo proti republikli, kakor tudi centralizem proti separatizmu. Ko se ustvarja nova dr-

žava, se nam vidi, da je v njeni prvi dobi monarhija neizogibna in da se priporoča tudi centralizem, da se takoj ob rojstvu države ne zaležejo kakor razkrojilni bacili v njen organizem! To je naše prepričanje, in zatorej si misliti, ne moremo, da bi ga ne smeli in ne mogli dostojno braniti, kakor branijo tudi druge stranke svoja načela.

Končno bode še omenjeno, da imam vtis, da naši listi z največjo lahkomišljenostjo in dostikrat v najbolj važnih trenutkih zapuščajo vsako doslednost. Tudi v »Slov. Narodu« se hočemo v bodoče kolikor mogoče ogibati, da danes ne zapišemo kaj takega, kar bi bilo v obraz tistemu, ki se je pred štirinajstimi dnevi še do zvezd hvajalo! Nikakor ne moremo odobravati, da se v našem listu, ki vendar hoče resno in odkritosrčno podpirati belgrajsko vlado pri težavnem delu, na krut način napadajo moške, ki so člani te vlade. Zadnjih napadov na našega zunanjega ministra Trumbića, kakor tudi napada na starega Pašića, kojega ime bo v zlic njegovim hiban v zgodovini Jugoslovanstva na odličnem mestu zapisano, in sicer v dobi, ko o nas, člankarjih, živ krst ne bo vedel, da smo bili kdaj na svetu, — upravni odbor »Narodne tiskarne« nikakor ne more odobriti ter jih obžaluje, posebno ko vidimo, kak kapital kujejo iz tega nasprotna hrvatska glasila.

Toliko za danes, — razprava na tem polju pa še ni končana!

Dr. F. Windischer:

Potreba jugoslovanske trgovske reprezentance v Švici.

Nedavno sem v daljšem članku priporočal za Švico ustanovitev trgovske jugoslovanske reprezentance, katere potrebo sem utemeljil. To vprašanje je za našo trgovino, industrijo, denarstvo kakor tudi iz ozira na potrebo pridobivanja mednarodnih poslovnih stikov in zajemanja informacije o svet. kupčij, stvareh vedno nujnejše in važnejše. V Švici imajo živo zanimanje za naše dežele, dispozicija gospodarskih in finančnih krogov nam je načelno ugodna, treba pa je pričeti čimprej s praktičnim delom, treba se približati in se izpoznati. Valutne težave se bodo tudi dale premostiti. Našo gospodarsko prihodnost dobro cenijo, ker poznajo naše resurse in gospodarske sile. Tudi o našem denariju imajo boljše mnenje nego o avstrijskem. Kdor išče novih potov, ki še niso markirani, ima vedno neprimliko, ali začetne težkoče ne smejo plašiti. Na vsak način morajo vodje naših produktivnih krogov imeti pred očmi, da se moramo otresti starega gospodarskega robovanja in jeroštva od severa in juga, zagotoviti si moramo v trgovini in obrtnosti možnost izbiranja in zlomiti moramo tisto železno silo, ki trgovcu oblastmo veleva, da mora kupiti od tega in tega, ker drugače ne zna in ne more. Že možnost izbiranja je zlata vredna. Oni, ki prihajajo ponujati robo ali jo drže na prodaj, bodo nazlo drugače z nami govorili, čim vidijo, da si znamo tudi brez njih pomagati. Kadar imaš priliko voliti in

izbirati, kupuješ vse drugače tako po pogojih kakor kvaliteti, nego če gre za faktični monopol. Zanašajo se na stare zveze z našimi kraji, so mnogi stari dobavitelji na severu in jugu, ki so nam nacionalno seveda sovražni kakor prej, preverjeni, da smo in ostanemo tudi po sklenjenem miru le na nje navezani. Pripravljajmo jim razočaranje na svojo korist! Po vseh državah se danes uvideva potreba, da se nacionalni trgovini gladi pot v svet. Na Angleškem, Francoskem, v Ameriki, Nemčiji, Švici, Italiji snujejo v deželi sami naprave, ki naj pospešujejo trgovino, v tujni pa ustanavljajo posebne stalne reprezentance, pošiljajo v tuje zemlje poslance od primera do primera ter študijske komisije. Izpolnjujejo dalje konzulate sedanjemu času primerno s trgovskimi atašej, ki so dobri poznavalci gospodarskih potreb. Vedo, da te naprave vodijo do uspehov. Neposredni stik, osebno delo zaleže vse drugače nego najlepša pisma, ki se čitajo tem manj pozornost, čim daljša in izcrpnejša so. Romanska korespondenca se sploh odlikuje po jasnosti in kratkosti; piše se najpotrebnejše, trgovskim zastopnikom se pripisuje po pravici prvredna važnost.

Prijetna prilika mi je, da morem s konkretnim primerom podpreti svoja izvajanja o potrebi trgovske reprezentance. Navajam v prostem prevodu članek Notre commerce extérieur, ki ga je dne 19. maja t. l. objavil g. Megevaud v »Journal de Geneve«. Iz članka je razvideti, kako važnost pripisujejo v Švici našim deželam ter kako važne so trgovske reprezentance celo Švicarjem navzlic svojim obilnim internacionalnim zvezam. Članek slove:

»Številni članki so že izšli, v katerih ekonomski, tehnični, finančni podarjajo važnost, ki jo ima za nas potreba, da pomnožimo in ustanovimo nova razpečevališča. To je dokaz, da to vprašanje dela skrbi onim, ki se zanimajo za razvoj gospodarske delavnosti Švice. Dejstvo je, da mora Švica kupovati leto za letom za več nego eno milijardo živih in surovin. Kako plačati to ogromno vsoto, ki jo dolgujemo inozemstvu, ako ne s eksportom svojih fabrikatov? Zadnjih pet let so se pogoji na tržiščih ne samo nekoliko premenili, ampak dočela predurajati tako, da se danes nahajamo v popolnoma drugi situaciji. Novi vidiki, nepoznani leta 1913, prihajajo v poštev: protekcionizem, da ne rečemo šovinizem se polarsča velikih produktivnih in konsumnih dežel in cel svet je poln te politike. Kam naj obrnemo svoje oči, ko nam velike države, ki so sprejemale nad tri četrtine našega izvoza, zapirajo vrata ter nam dopuščajo import le v tako zelo tesno odmerjenih kontingentih, da so podobni, če se milo izrazimo, miloščini, ki jo daje veliki gospod slabotnemu sosedu. Ali izven teh velikih držav so druge, do katerih nas vleče podobnost njih položaja. So to dežele, ki jih je vojna ali obnovila ali potegnila iz starega tečaja, v katerem so po volji tujih mogočnikov robovale politično ali ekonomsko. Pogledi naših gospodarskih krogov, naših industrijev in trgovcev,

ki so po svetu razširili dober glas naših izdelkov, se obračajo do teh dežel, iz katerih nam že hodijo pozivi in katere nam nudijo roko. Balkanske države, Grčija, Turčija, Rumunska, Bolgarija in zadnja po rojstvu Jugoslavija, ki so jih zaporedne večletne vojske oslabile, katerim pa treba le delati, da pridejo zopet do moči, so prvoredno ozemlje, ki se nudi naši delavnosti. Bolj severno je Čehoslovaška, obdana od Nemčije in Avstrije, ki se želi gospodarsko opirati na deželo, čije aspiracije niso izključno obvladane od političnih ciljev. Tudi skandinavske dežele, ki so bile takorekoč v absolutni gospodarski odvisnosti Nemčije, si žele iz starega tira na pot gospodarske svobode. Zakaj ne bi poiskali mi vseh teh dežel? Od strani trgovcev in industrialcev se že oglašajo vprašanja in ponudbe, ali namerjajo še na težave, da bi se srečali in našli. Vlada jim mora zagotoviti zveze. Večina starih držav je osnovala svoje delegacije v Bernu: nove države nam pošiljajo svoja več ali manj oficialna zastopstva, katerim bode takoj po sklepu miru priznan oficialen mandat. Švica pa ni še skoro ničesar storila, v Bruslju so akreditirali našega pariškega, v Lizboni našega madriškega poslanika itd., pa si domišljajo, da so dovolj storili, dasi so to manj nego polovičarski ukrepi. V skandinavskih deželah nimamo zastopstev in brezdomno se misli, da nas more naš poslanik na Dunaju še z uspehom zastopati v Pragi, dokler se ga ne akreditira v Belgradu. Naša vlada mora absolutno vpoštevati, da so se časi izpremenili do jedra ter da je zelo nujno, da se čimprej ukrene, kar je neodložno potrebno: Poslati treba v stolice teh dežel sposobne poslane in atašee, v katerih bodo imeli trgovci in industriji svoje zaslombe ob širitvi svojih kupčij. Belgrad, Atene, Carigrad, Praga so mesta, ki prihajajo v prvi vrsti v poštev. Predno se pa ustanove zastopstva, kar ne gre od danes do jutri, mora zvezni svet poslati v te dežele misije, sestavljene iz osebnosti, ki poznajo naš gospodarski položaj. Dežele, više našete, naj te misije pred vsem obiščejo. Odprli bi naši trgovini nova tržišča, ki nadomestijo ona, ki smo jih morali zapustiti vsled vojske. Sodimo, da stvar ne trpi odlaganja in da si mora biti zvezni svet na jasnem o neodložnosti naše današnje opozoritve. Vsak zamujen dan nas oddalji od cilja ter omogoča konkurenci dosegati, kar bi mi sami morali in mogli storiti».

Tudi pri nas treba, da vlada izvede zadevno, pogovorniški se z interesenti. Ne odlagajmo, čas poteka nam v izjemno škodo.

V Švici, dne 20. maja 1919.

Spominjajte se zaklada „Slov. sokolske zveze“.

LISTEK.

Zadnje poglavje.

(Odlomek iz zaloznjene prvega življenja.)

Da, zadnje poglavje iz žalostnega življenja s popularno slavo odedega slovenskega prvaka, šarlatana napredka, reprezentanta zlaganih kultur! V svojo sramoto priznavam, da so me več nego trideset let prištevati lažiprvaku in da sem ves ta čas živel lahkomišljeno, brezvestno, kakor miš pod rušo, ki znaša za zimo klasje v podzemsko svoje gnezdo. Kaj bom tajil: koritaril sem, krađel sem in jemal sem, da so bile jasni vedno polne in da je bil vsak hip poln tudi nenasitni in na vse štiri strani razširjeni želodec. V svojo opravičbo — če je pri prvaku sploh mogoča kaka opravičba — bi se morda smel sklicevati na to, da nisem sam toliko kriv, da pada večja krivda na prilike, katere so se mi nudile. Ko sem bil povabljen na kosilo sedaj pri baronu Heimu, pozneje pri baronu Schwarzu, vedel sem se zmiraj tako zasukan, da

je izginilo par srebrnih žlic in vilic v moj žep, pri tem pa še moj in mojih dveh primiznih sosedov srebrni nož — skupaj: trije srebrni noži! Imel sem srečo, da me niso nikdar zalotili in da sem se pri tem še do dobrega najedel. Teda so bili še zlati časi za slovenskega prvaka in misliti smo, da bomo vedno živeli in da nas pravična kazen ne bo nikdar doletela!

Zadnjič sem obedoval pri gospodu škofu, in sedaj ne vem — spomin me namreč že tudi popušča — sem li pri ti priliki kaj pritihoval v svoj žep ali ne. Morda ne, ker se tolažim, da ta anima candida, ki zase itak nič ne skrbi in ki vse razda, kar dobi, pač ne polaga srebra na svojo mizo. Ako pa ni bilo srebra na mizi — slab bi moral biti prvak, ki bi ne ločil pristnega evropskega srebra od popačenega kitajskega — gotovo nisem ničesar vzel, tako da se bo revna moja duša vsaj v tem oziru mogla zagovarjati pred božjo sodbo. Ali, kakor že povedano, živel sem lahkomišljeno, pregrešno, grabežljivo in tatinsko in v prepričanju, da vse te sreče nikdar konec biti ne more.

Pa je prišel konec. Žalosten konec! Danes se mi xodi, kakor zvezdi, katero so zvezde tovarisce: ko so se med sabo stople, izruvale iz vesoljnega fir-

mamenta ter jo sedaj mečejo ena drugi, kakor otroci žogo pri igri! Taka izruvana zvezda sem, in moja pamet pomeja in nad prepado stojim, ki me bo požrl, kakor požre lačen prašiček gnijo jabolko, ki pade od jesenske veje!

Poslušajte, kako sem prišel v nesrečo!

Odprla se mi je bela stezica do mestne elektrarne. Ker sem bil popačen prvak, sem tudi pri ti priliki krađel. Navada tatu je železna srajca, iz katere nikdar zlesti ne more, pa tudi noče. Na lastno pest sem torej prodajal električni tok in dajal sem ga tistemu, ki mi je zanj največ plačal. Po stari navadi sem mislil, da tičim v črni senci in da ni na svetu očesa, ki bi prebodo črno to senco. Pri tem pa nisem računal s katonom mestnih očetov, z gospodom Šerjakom, in z nabrušenim njegovim očesom! Ta nezaspni črvaj, mestnega gospodarstva me je pri občnem zboru hišnih posestnikov — kakor potegne marljiva stara kuharica rakov repek iz rdečega kirasa — potegnil iz zarjavele moje železne srajce, čež: vletje ga, elektriko daje tistemu, ki več plačal je kot dober, senzacionalen govornik in napravil ilustracijo k svoji besedi: drgnil je kazalec ob svoj palec, kakor je to storil Judež Iškarijot, ko je presteval

za ostudno izdajstvo izplačane mu srebrnike.

Od tiste nedelje sem razkrinkan, in kakor preplašen tat, za katerim se peha policija, lazim po mestnih ulicah. Nikomur si ne upam v oko pogledati, v vsaki obleki slutim vohuna in še pred vsakim psičkom se tresem, če ni to morda policijski pes gospoda Toplikarja, ki bi me obljabil in ustavil, kar bi se staremu tatu in golifu spodobilo.

Grozni dnevi, ali še hujše so noči! Spanje me zapušča in vež z železnimi svojimi krepili se zbujajo. Če pa vendar malo zaspiš, takoj ga vidim v sanjah neumljenega gospoda Šerjaka, katerega suha podoba se hipoma spremeni v eno samo orlaško pest, večjo in obširnejšo od moje postelje. Palec te pesti je vsaj tako velik, kakor kladivo v jeseniški tovarni, kazalec pa vsaj tako dolg, kakor črnuški savski most. Ali ta most ni nič drugega, nego dolg, jeklen in nabrušen nož! Med ostrino tega noža in med težkim jeseniškim kladivom pa tiči moje telesce. Kladivo se vzdiguje in pada, spodaj pa sil nabrušena klinja v moje meso, v moje kosti, dokler ne planem in spanja, kakor plane obstreljena divja zver iz grmovja. Ječim in stokam, da se kar majoje vse štiri stebe moje spalnice! Tako ne more iti

dalje, in po pravici povem, da se tresem za svojo izmučeno in izsušeno pamet. Na pomoč!

In sedaj še časopis! Kakor polni psiček se pripilazim do Franciskanskega mostu, da kupim »Slov. Narod«, »Večerni List«, »Slovenca« in »Jugoslavio«. Na nobenega teh cenjenih listov nisem naročen, in če je »Jugoslavija« zadnjič pisala, da sem se naročil nanjo, pisala je nekaj neresničnega, čemur se zelo čudim, ker od tistega dne, kar izhaja, še ni prinesla neresnične vesti v svojih predalih. Se danes nisem nanjo naročen in še vedno kupujem dan za dnevom pred franciskansko cerkvijo njo in njene tiskane tovarišice brez vsake izjeme. Potem pa se zarilim v najskritejši kot in vsako številko prečitam od prve do zadnje črke, če ni morda kak uvodni članek gospoda Šerjaka ali pa še celo kaka tirailica v listu. Kadar pa končam to mučno preiskavanje, je moje telo vse v kapljah, da sem moker od glave do podplatov, prav kakor bi me bili ravnokar iz Ljubljane nje potegnili.

Verujte mi, da je to pasje življenje, in uboga moja glava se vrtil kakor kolo, posebno če zagazim še med najzanesljivejših virov. Tukaj čitam, da je Italija proti pa-

Arhitekt F. Janda:

Samopomoč v najkritičnejšem času stanovanjske krize.

I.

Ko ti je najhuje in se nahajaš v najbolj kritičnem položaju, ne išči pomoči pri drugih, temveč pomagaj si sam.

Prijatelj imaš v nadlogi najmanj.

Glej, da si kolikor mogoče malo odvisen od drugih.

Pomoč o pravem času je dvakratna.

Abnormalna doba zahteva abnormalno pomoč.

Ni ga dneva, da bi se v časopisih, na shodih in govorilo o strahovitih stanovanjski krizi; da bi se ne tožilo, grozilo in interlopiralo. To je poseben pojav dobe, kakoršnih nam je prinesla vojna in svetovni preobrat mnogo. Ta stanovanjska kriza ni samo pri nas, temveč povsod v vseh deželah, ki so se vojskovali, in deloma tudi v nevtralnih državah, saj so tudi te občutile težo in posledice vojne. Ta grozna, katastrofalna stanovanjska kriza je kar naravnost reakcija vojne.

Ne vidimo več nobene hiše z znanim ljudstvom »stanovanje se odda«, časopisi ne prinašajo več inseratov pod naslovom »odda se«, pa mnogo takih z naslovom »išče se« in zraven še takih, kjer se obljubljuje velike nagrade tistemu, kdor bi preskrbel stanovanje. Danes je že vsak zadovoljen, če dobi namesto šestih sob eno s kuhinjo, in še za srečnega se mora imeti.

Minili so časi, ko smo si izbirali solčno, mirno, zračno stanovanje s krasnim razgledom, z vsemi pripadki, v najlepšem delu mesta, v bližini tega ali onega poslopija. Nikoli niso bile stranke tako zadovoljne in stalne, kakor danes. Pogosto preseljevanje je popolnoma odpadlo. Danes zadostuje prav tajno zvedeti, da se ta ali ona stranka za pol leta seli, pa že ne sme hišni gospodar na ulico, že ne sme pustiti odprtih vrat svoje pisarne. Hodi jo k njemu cele procesije ljudi, ki po njihovo prosijo, jočejo, ponujajo višjo najemnino, groze in kaj še vse, da bi dobili stanovanje. Značilno za sedanje čase je, da stranke, ki so brez stanovanj, vodijo strogo evidenco o tem, kdo umrje; tudi na ta način si iščejo pomoči. Da stanovanje ni prazno, kar je seveda danes popolnoma izključeno, za to ne skrbi več hišni gospodar, temveč stranke same, naredbene narodne vlade in mestni magistrat. Take neverjetne čase smo doživeli, pa še ne vemo, kaj nas čaka!

Najbolj srečni so ti, ki so si bili postavili svojo hišico pred vojno; zdaj se jim ni bati, da jih kdo izpodrine. Ti, ki so hoteli biti svobodni, neodvisni od drugih, so se osamosvojili, pa so danes vsled svoje predvojne energije in odločnosti vključ velikim denarnim žrtvam, združenim s stavbo, v ugodnem položaju; pridobili so mnogo in rešili svoj kapital. Rodbina ima svoj dom, svoje gnezdece, iz katerega je nihče ne izžene. Uredili so si ga po svojem okusu, za sebe. Prosti čas prebijejo na svojem vrtičku. Celo leto žive v krasoti narave, vidijo njene izpremembe, ko se prebujajo k novemu življenju spomladi, po leti jih hladi senca zelenega drevja, v jeseni jim prinaša bogatih sadov. Ta okoliščina, da ima človek svoj lastni dom, blagodejno vpliva nanj. Vse to si je izbojevalo v modernem času pri razrešitvi regulacije mest najdalekosežnejših uspehov — danes se ustanavljajo že cela vrtna mesta.

V rodbinski hišici v vrtinem delu mesta je brez dvoma najprijetnejše stanovanje. Zavidamo te srečnike, ob enem ji pa privoščimo prijetno bivaljšče.

Revno ljudstvo pa preživlja zdaj svoje najtežje življenske preizkušnje, kar jih pozna zgodovina. Nima zadosti prehrane in nima stanovanj. Tapoložajev v resnici grozen. V neusmiljenem vrtinju sedanjega časa, v najhušem stradanju, v neizmernih nadlogah se je nabralo v ljudski masi nekaj strašno eksplozivnega, kar je deloma že eksploziralo. In v takih prostorih je treba živeti vsa dan, celo vespeca, celo življenje. Da valed tega trpi organizem in človeško zdravje, je jasno.

Okoli stanovanj na glavnih cestah po vsej dan ne moremo odgreti zaradi ogromne množice prahu; ki se dviga pri vsaki sapici, za vsakim vogalom, za vsakim avtomobilom. Pogledimo, kako je na eni najlepših ljubljanskih ulic, na Bleiweisovi cesti. Hiše, vozovi, konji, vse je belo od prahu. Kdor gre v tistih pogleda na Ljubljano, kadar se napravi na del, ko veter po navadi dviga cestni prah, vidi mesto kakor v jesenski megli. To je mestni prah, gnezdov najvernejših bacilov. Ljubljana vse to vdihava, živi v tem. V zadnjem času videti dokaj dobre volje, začena se po ulicah škropiti, toda sistematičnega dela ni. Škropljenje samo ne pomaga dosti, a boljše je vendar kot nič. Če se ne škropi, je prah, če se škropi, je vsaj samo blato. Dobro bi bilo vsajh nagromaden prah z ulic kakorkoli odstraniti in šele čisto ulico škropiti. In potem bi tudi ne bilo treba toliko vode, katero zdaj prah popije. Snaženje ulic naj bi se vršilo zgodaj zjutraj. Lahko bi se začelo že ob treh zjutraj, da bi bilo ob šestih, ko se začena na ulici življenje, že vse gotovo. Škropiti po dnevi, ko je življenje v mestu v polnem tiru, se ne priporoča. Dviga se prah, kar je nehišeno, in pasantje se nadlegujejo. To je bilo treba navesti zaradi tega, ker je v zvezi s higijeno stanovanj in ker se tu prav lahko vsaj deloma odmoremo takoli.

Da so razmere res take, se vidi že iz tega, da prebivalci v glavnih ulicah v Ljubljani tišče v stranske mirnejše ulice, med tem ko v drugih mestih ljudje ravno iščejo stanovanj na glavnih cestah. Če hoče Ljubljana postati res moderno mesto, higijeno in zdravo, je treba marsikaj preurediti. Stanovanja so skoro vsa brez kopalnic, velikega kopaljšča Ljubljana sploh nima, higijena telesa se zanemarija.

Vsak, komur stanovanje danes ne ustreza, bi si za drugih okoliščinah pomagal, danes pa so nade na boljše stanovanje silno majhne in vsak se drži stanovanja, ki ga ima, če tudi je še tako slabo.

Današnja doba je v resnici kritična, abnormalna. Zato mora biti tudi odpomoč abnormalna. Izhod iz situacije se more najti le po temeljitem raziskovanju pravega stanja, v prvi vrsti s samopomočjo, potem šele s podporo vlade, deželne in mesta.

Na vsak način je danes dolžnost vlade in mesta, da kakoršnokoli stavbno akcijo, ki stremi za odstranitvijo stanovanjske krize, najzadnjeje podpira.

Ta, kdor nima stanovanja, naj ne čaka in naj se ne zanaša, da more stanovanje na vsak način dobiti. Naj sam vzame stvar v roko, naj bo on sam glavni činitelj. Njegova inicijativa in najsikrajša samopomoč, naj bosta temelja izboljšanja v korist celih rodbin.

Vlada, dežela in mesto so gotovo zelo zainteresirani in gotovo sami najintenzivneje razmišljajo o tem, kako bi se dalo stanovanjski krizi priti v okom; treba jim je priznati najboljšo voljo — a pomisliti je treba tudi sledeče:

Delavcem, zidarjem, tesarjem, ki jih je bilo pred vojno dosti, se je takrat plačevalo na dan za deset do deseturno delo po 3 do 5 K. Danes jih je malo, delavni čas je samo 8 ur, plačati pa je treba 20 do 30 K na dan. Opeka je veljala 1000 kosov 40 do 50 K, danes velja 500 do 600 kron. Strešna opeka, ki je veljala okoli 80 K, velja danes 800 do 1000 kron. Stavbni les je veljal pred vojno 30 do 50 K, danes velja 300 K. Steklo, mizarska in pleskarska dela so pa tako draga, da se človeku v glavi zvrte, če si jih cene. Kratkotrajno, cene so povprečno desetkrat dražje. Lahko torej rečemo, da bi stavba v taki izvršitvi kakor pred vojno, veljala danes najmanj desetkrat toliko.

Pred vojno je m² zazidanega sveta preproste stavbe (pavšalno stanovanjske ploške) veljal okoli 80 K. Stavbni stroški ene sobe (imenujemo ta eni prostor »stavbno enoto«) s 25 m² bi veljal okoli 2000 K. Danes velja desetkrat toliko.

bo! Velezidaj! Preki sod! Reši se, če se moreš! Naprej! — Mimo »Belega volka« sem jo hotel popihati! Ali v ulici bližini pred hišo prijatelja Lenčeta je stal gospod Šerjak ter kričal: »Primitite tatul! Obrnem se na levo — pa je stal tam na slabem mestnem tlaku hitronožni uradnik Mestne hranilnice, kriče: »Vrni milijone, katere si požrl z vojnim posojilom!« Torej nazaj proti Zvezdi! Pa je sredi ceste stal gospod Kocmur ter vpil: »Držite ga! Ogljuje je podpiral, pošteniake pa podil iz mestne službe!« Še zadnja pomoč: veža na desni! Zavijem v njo. Ali v njenem mraku kazal se mi je mračni obraz gospoda Antona Peska! Sedaj sem vedel, da kresale vse modre repatice, okrog njih je plesalo nebroj zelenih zvezd, takt pa jim je dajalo vseh barv pisano sonce! Mene je obdala tema...

Tisti dan se prinesli ljubljanski listi dnevno vest, da je prijatelj Pope pravilno in pošteno pripeljal slovenskega »Tezintence« s svojim rešilnim vozom na Studenec pri Devici Mariji v Polju.

Nekdo.

panzivnega, kar je deloma že eksploziralo in deloma še grozi eksplozirati. Štiriletna beda je porodila današnje zahteve. Rano se sicer polagoma mace, toda kakor je bila nezdrava do sedanja grozna nadloga, tako so ne zdrave tudi sedanje razmere, ne le za prihodnost, temveč pred vsem za sedanji čas. Ljudstvo je izgubilo pri svojih bridkih življenskih izkušnjah potrpljenje.

Leta 1914, vsa nadaljna vojna leta, in lahko se reče, še eno celo leto najmanj, torej vsega skupaj sedem let, se ni nič zidalo. Število stanovanj se ni povečalo, narobe, vsled ustanovitve raznih novih potrebnih uradov, še zmanjšalo. Stavbno delovanje je pa čisto zamrlo.

Onih, ki iščejo stanovanja, je pa čim dalje več — posebno v zadnjem času. Med vojno je bilo življenje namreč na mrtvi točki, zato se stanovanjska kriza ni tako občutila; zdaj pa se vse prebujajo k novemu življenju. V poletnem času stanovanjsko vprašanje še ni tako silno pereče kakor po zimi. Za odpomoč stanovanjski krizi so se osnovali in izvršili v vseh večjih mestih najrazsežnejši in najstrožji ukrepi. Inozemce n. pr. kratkotalo izganjajo. Tako tudi v Jugoslaviji. Najhuje je v Beogradu, kjer se vrši stroga kontrola; tisti, ki niso bili leta 1914 beograjski stanovanjci in vsi tisti, ki tam nimajo ničesar iskati, se napode. Neprijateljski državljani morajo takoj oditi. Dovoljena je rekvizicija prostorov za potrebne urade itd. V Avstriji, kjer bi človek tega najmanj pričakoval, na Češkem, na Francoskem in drugje ni nič bolje.

Stanovanjska kriza v Pragi je n. pr. huda; treba bi bilo postaviti 1800 raznih hiš, da bi se položaj izboljšal.

To so nasledki vojne, ki jih je treba proučiti. Vlada in mestni uradi v vseh deželah so vsestransko na delu, da bi vsaj deloma odpravili nadlogo — doslej skoro brez uspeha. Ni materijala, ni delavnih moči, narod je še v orožju.

Položaj je gotovo težaven in nevdržljiv; ni dvoma, da te krize ni mogoče z normalnimi sredstvi vsestransko in radikalno odstraniti. Poizkusimo še enkrat vključ brezupnemu položaju to stvar razrešiti:

1.) Poglejmo vzroke sedanje stanovanjske mizerije.

2.) Preiščimo današnji stanovanjski položaj.

3.) Določimo današnje stanovanjsko potrebo.

4.) Postavimo predloge, kako bi se dalo stanovanjski krizi odpraviti.

1.) Vzrok današnje stanovanjske krize je brez dvoma vojna. Je to posledica vojne, ki je nimamo še čisto za seboj. Tudi negotova situacija tik pred vojno je že mnogo zakrivila. Kakor je vojna prinesla v Evropi velik preobrat, tako tudi velikansko zmešnjavo, negotovost in osvobojenim narodom ogromno dela. Kakor je bil posamezni narod na ta preobrat pripravljen, na kakoršni stopnji kulturnega razvoja in narodne izobrazbe, takšno je današnje njegovo stanje in takšen bo tudi njegov razvoj v najbližnji prihodnosti.

2.) Današnje neurejeno, posebno abnormalno stanje

zabranjuje vsako stavbno podjetnost. Pomanjkanje in draginja živeža, delavnih moči, materijala zapira doslej tehniške pisarne in stavbna podjetja. Ni mogoče zidati pri najboljši volji. Zidati na normalen način je brezupen poizkus, ali pa izkira iz spekulacije.

Ljudstvo, ki je vsled slabe prehrane vojnih let še vse izmožgano in b. trpi vsled pomanjkanja stanovanj. Spi na klopih, pri mizah, na tleh. Slabo naspano in neizpočito gre zjutraj na delo. Nered doma pa ima za posledico mračno do dela. Dolgo nas bodo še strašile vojne bolezni.

Preiskujmo in kontrolirajmo stanje današnjih stanovanj in okolice in preverjati se bomo, kako žalostno je in kako zanemarno. Prebellenje in osnaženje samega prostora velja 80 do 100 K. Stanovanja niso bila po 10 in 15 let postojno osnažena, mnogo jih je brez jedilnih shramb, 90% pa brez kopalnic. Prostori niso zadostno zračeni, mnoge

sklenjen: zaprl me bodo, obsodili me bodo, in sicer ne samo zavoljo kraje, temveč tudi radi tega, da sem oblastva zapeljal, ker sem jih z napačnim imenom cel čas svojega življenja grdo za nos vodil, češ, da se pišem »Taintas«, ko se od rojstva pišem po resnici in po pravici za Stefana Trofimoviča Vrhovskega!

Pomagati mi ni! Fjodor Mihajlovič pričuje proti meni in dokaz o moji krivdi je sklenjen kakor trdna železna veriga. Skriti se ne morem, in najsi sem si dal obriti brado in zadnjica s glave! Iz omare pod streho sem izvelkel najstarejšo obleko, katero sem nosil pred petnajstimi leti, ter se zavil v njo, da bi me občinstvo morda vendarle ne spoznalo, kadar prihajam na zrak. In glejte, ta stara obleka me je uničila, me je podrla, me je vdušila! Ravno v Wolfovi ulici je bilo, ko me je v starem tolvniku, katerega je petnaest let nisem imel na sebi, na desni strani nekaj zatikalo. Posegem v desni žep nesrečnega tolvnika in izvlečem iz njega — srebrno krono. Lastnik prave srebrne krona v teh časih! Človek bi kar od veselja zblaznel! Kako se je svetila v solnčnih žarkih! Pri tem se mi je nehote obrnila med prsti in pred mano se je prikazala oguljena podoba nekdanjega Franca Jožeta. Kakor blisk me je opoteknilo: Franca Jožeta nosim s sa-

sklenjenimi brez narodov, za katere se gre. Budnost treba nam vsem in tolažimo se z resnico, da je vsako robstvo pričetek vstajanja in vsaka noč predhodnica zore.

»DEMOKRATIJA«, glavni organ demokratične zajednice v Beogradu, se bavi s našim brodarstvom, da naša država ima pravico in dolžnost, da vzame celokupni plovni park, ki se nahaja v naših rokah, v svoje roke in stori vse, kar je potrebno v korist svojo in svojih podanikov. Ko je bila Belgija osvobodena Nemcev, je bil takoj ves plovni park izročen lastnikom in ni bil stavljen pod povelstvo zavezniških vojsk. Srbsko brodersko društvo trpi dnevno škodo 66.731'89 dinarjev za svoje štiri brodeve in 15 vlačilnic, ki so bili rekvirirani brez potrebe. Navsezadnje pa tudi nobena tuja oblast nima pravice do rekviriranja srbskega plovnega parka, ker za to ni pooblaščen z niti enim našim zakonom. Treba je, da se nemudoma reši usoda našega plovnega parka.

»PRAVDA« vprašuje »Gde smo mi? To, kar se dela s srbskim brodarstvom, presega vse meje. Ali ne morejo oceniti, koliko krvi in trpljenja nas je stalo, predno so bili rešeni naši brodi? Pa ti brodi so danes, po sedem mesecih, niso izročeni Srbiji in tudi ne služijo Srbiji, ali čemu služijo? Služijo tihotapstvu. Uradno je potrjeno, da je bilo v našo zemljo vtihotapljeno in potem odpeljano Madžarom 500.000 litrov petroleja in to na naših brodovih. Eto, za kaj se je boril srbski narod. Naš svet je veroval v zveznike, ali doživel je razočaranje. Nas boli, vse bolj od materialne škode, to, da dobivamo Srbi vsak dan jačo impresijo, da nas traktirajo kot okupirane. Pa še huje: obnašajo se, kakor da so v eni svojih kolonij. Mi vsi čutimo in vemo, da bi se tam v teh velikih zemljah ne trpela marsikatera teh akcij, katere vršijo tukaj organi teh velikih držav, ali se to dogaja v Srbiji. To nas žali in ponižava.

300 z eno sobo in kuhinjo = 600 stavbnih enot;

100 z dvema sobama in kuhinjo = 300 stavbnih enot;

100 s tremi sobami in kuhinjo = 400 stavbnih enot;

skupaj torej 1300 stavbnih enot.

Pri cenji 20.000 K za eno stavbno enoto, bi veljalo torej 500 stanovanj, t. i. 1300 stavbnih enot, 26 milijonov kron. Stavbe bi na morale biti kar najenostavnejše. Pri pavšalnem obrestovanju 5% kot najemnine bi ta najemnjina znašala za 500 stanovanj 1 1/2 milijona kron na leto. Če vpoštevamo ureditve valute, katere danes ne moremo določiti, ne pridemo do primernih in priporočljivih števil. Izguba v vsakem oziru bi bila neizogibna in velika.

Današnja negotovost ureditve valute, pomanjkanje stavbnega materijala in delavnih moči nam onemogoča vsak temeljit proračun stavb in njih rentabilnosti.

(Dolje prih.)

Novinski pregled.

»TRIBUNA« posluša dr. Grossicha z Reke in mu verjame, da je Reka laška že dva tisoč in pet sto let. Od kod je vzel dr. Grossich te zgodovinske podatke za svojo trditve. Kratkotrajno si jih je izmislil, kakor si dandanes izmisljajo Lahoni vse mogoče in nemogoče reči, hoteč podpreti lažstvo v našem Primorju, da bi to prav gotovo pripadlo Italiji. Zanimivo je, kar je povedal »Tribuna« dr. Grossich o svojem posetu pri Wilsonu. Dr. Grossich mu je seveda poln svetega navdušenja, razlagal, kako je Reka laška in kako hrepel, da bi že skoro prišla pod okrilje Italije, ali Wilson se je držal na smeh in odgovarjal »yes« in storilo se bo vse tako, da bo prav? Dr. Grossich je mislil, da je takrat prepričal Wilsona o lažstvu Reke in potrebi, da pride pod Italijo, ali ko je bil drugič pri njem, je uvidel, kako se je varal. Wilson je samo poslušal, ni pa hotel nič čuti o tem, da bi svoj odlok kaj premenil. Dr. Grossich je bil korajžen pred urednikom »Tribune« pa je zagrozil, da na silo bodo odgovorili reški Lahom. Zaključil je svoj govor tako-le: Mi smo Lah in smo ponosni, da smo Lah (čiste krvi, kaj ne, gospodine Grossich?) in mi sami se bomo brigali za življenje in napredek reškega kristianstva. Aspettiamo con calma e fermezza — tako je zaključil prvi in poslednji predsednik reške republike.

»PRIMORSKE NOVINE« pišejo o rovarstvu proti naši trgovski mornarici. Kakor znano, hočejo Lah doseči v Parizu odstop vse trgovske mornarice bivše avstro - ovske monarhije Italiji. Radi tega je laška vlada uvedla med vsemi interesiranimi parobrodskimi podjetji akcijo, naj bi se soglasno izrekli v prilog laške zahteve. V Trstu je že dosegla tako deklaracijo, pretežni del lastnikov brodov se je priključil del pritiskom vlade. Na Reki je trgovska zbornica pozvala parobrodna društva na sestanek, na katerem bi izrekli lastni brodov (samo Ungaro - Cro - a n bila zastopana), da so pripravljeni, da plovejo pod laško zastavo in se obvezujejo, da hočejo še nadalje pustiti svoje brodeve registrirane v reški luki. To so hitre sporočil laški vladi in mirovni delegaciji. Glasovali pa so tudi, kar treba posebej poudariti, zastopniki ali nepošabljeni različni madžarski židovskih parobrodskih društev, ki imajo svoj sedež v Budimpešti in posedujejo vsega skupaj 133.000 ton brodov. Pravica njihovega obstanka na Reki je prenehala s odcplenjem Hrvaške z Reko od zemeljske krone sv. Stefana. Lah kričijo, da je vsa plovba njihova. Ali tudi ta laž jim ne bo pomagala in tujci ne bodo prav nič odločevali o usodi Reke. Samo dve domači naši društvi zastopata pretežni del reških lastnikov brodov.

»DAILY MAIL« zahteva, da mora Italija priznati kraljestvo Srbov, Hrvatov in Slovencev v mejah, ki jih bo določila konferenca v Parizu in da mora takoj pustiti na svobodo jugoslovanske vietnike.

»RIJEČ SNS« prinaša poročilo o veliki protestni javni skupščini v Kraljevi, na kateri je govoril tudi naš pesnik Oton Župančič, izvajajoč med drugim, kako so se znali Lah navduševati tudi za Wilsona in njegovih 14 točk, dokler so potrebovali njegove brigade. Danes gledajo, kako bi se ga otresli, ali ne vidijo, da on ima sedaj za seboj mnogo več od brigad, namreč ves kulturni demokratični svet. Sprejeta je bila ostra resolucija proti laški pohlepnosti.

»JUGOSLAVENSKI LIST« poudarja znova, kako mi ne zahtevamo ničesar, kar ni naše. Mi smo vedno apostoli amosilnosti in ljubezni. Do svojega imamo pravico po svečani proklamaciji zapadnih držav. Ona pa so se izpremenila. V prvi vrsti Italiji, ki je, prenehanje od Gorice preko Tilmenta in Piave, naplavlila rimskemu kongresu neosvobojenih narodov, danes pa je lebepe pred očmi sami lastni interesi. Ali ne le to, nego tudi po tujih lasti in išče vsako priliko, da bi nas uničila. Za Italijo hoče njene zavezničke s tajnimi dogovo-

ri, sklenjenimi brez narodov, za katere se gre. Budnost treba nam vsem in tolažimo se z resnico, da je vsako robstvo pričetek vstajanja in vsaka noč predhodnica zore.

»DEMOKRATIJA«, glavni organ demokratične zajednice v Beogradu, se bavi s našim brodarstvom, da naša država ima pravico in dolžnost, da vzame celokupni plovni park, ki se nahaja v naših rokah, v svoje roke in stori vse, kar je potrebno v korist svojo in svojih podanikov. Ko je bila Belgija osvobodena Nemcev, je bil takoj ves plovni park izročen lastnikom in ni bil stavljen pod povelstvo zavezniških vojsk. Srbsko brodersko društvo trpi dnevno škodo 66.731'89 dinarjev za svoje štiri brodeve in 15 vlačilnic, ki so bili rekvirirani brez potrebe. Navsezadnje pa tudi nobena tuja oblast nima pravice do rekviriranja srbskega plovnega parka, ker za to ni pooblaščen z niti enim našim zakonom. Treba je, da se nemudoma reši usoda našega plovnega parka.

»PRAVDA« vprašuje »Gde smo mi? To, kar se dela s srbskim brodarstvom, presega vse meje. Ali ne morejo oceniti, koliko krvi in trpljenja nas je stalo, predno so bili rešeni naši brodi? Pa ti brodi so danes, po sedem mesecih, niso izročeni Srbiji in tudi ne služijo Srbiji, ali čemu služijo? Služijo tihotapstvu. Uradno je potrjeno, da je bilo v našo zemljo vtihotapljeno in potem odpeljano Madžarom 500.000 litrov petroleja in to na naših brodovih. Eto, za kaj se je boril srbski narod. Naš svet je veroval v zveznike, ali doživel je razočaranje. Nas boli, vse bolj od materialne škode, to, da dobivamo Srbi vsak dan jačo impresijo, da nas traktirajo kot okupirane. Pa še huje: obnašajo se, kakor da so v eni svojih kolonij. Mi vsi čutimo in vemo, da bi se tam v teh velikih zemljah ne trpela marsikatera teh akcij, katere vršijo tukaj organi teh velikih držav, ali se to dogaja v Srbiji. To nas žali in ponižava.

Trd mir. Znani dramatični pisatelj Robert de Flers opozarja v »Figaro« svoje rojake, naj ne obžalujejo nearečnih Nemcev zaradi njih trpke usode. Opozarja na drakonske določbe bukarške mirovne pogodbe, ki je odvzela Rumuniji vsak izhod na morje, ji naložila neomejeno vojaško zasedbo in veljalo nemške zastopnike pri slednjem ministarstvu, se polastila vseh njenih dohodkov, primorala slehnega Rumuna od 14. do 60. leta delati za Germanijo, preteč mu s neštevilnimi propisi kazenskega zakonika. Zaključuje s poudčno zgodbo: Pravni rumunski zastopnik za mir, Peter Missir, se nekoga dne, ko so bili Švabi posebno odurni in zadirali, ni mogel ubraniti joku. Nemški juridični delegat Krieger ga je vprašal, kaj mu je. »Kruho trpim, ker moram iskati formulo za pogodbo, s katero boste spremenili našo deželo v suženjstvo državo«. Tedaj ga je Krieger potolažil: »Motite se, dragi moj, le dobro premislite in uvidite, da sklepamo s vami prijateljski mir. Nekot se uverite o resničnosti mojih besed.« »Kdaj pa?« se oglasi Missir. — »Kadar izprevidite, kakšne pogoje smo pripravili za Francijo in Anglijo. Takrat uvidite, kaj se pravi zares trd mir.« Tudi pri nas je mnogo »pravilnikov«, ki prelivajo debele solze nad nesrečnimi Nemci, ki so baje tako kruto kaznovani za svoje grehe, in pravijo, da pariški mir ni združljiv s načeli človekoljubja. Kakšen bi pa bil »nemški« in »avstrijski« mir? Ali se naši »pravilniki« spominjajo, kako so Nemci že 1. 1914. slovesno proglašali, da po končani vojni ne sme biti v slovenskih zemljah nobenega slovenskega uradnika več, da morajo biti vse naše dežele izključno torišče nemškega navalna na Jadransko morje, kateremu se slovenski narod ne sme več protiviti itd? »Gorje premaganemu« je star in resničen pregovor, res je, da Nemci nimajo sedaj z rožicami postlanih tal, toda stokrat gorje tistim, ki bi jih Nemci premagali in narekovali mirovne pogoje. Krieger je nam v to klasična priča.

— Rehabilitacija Srbije. Počasi se dviga zastor nad dogodki, ki so se odigrali pred svetovno vojno in jo povzročili. Legenda, da pade del odgovornosti tudi na Srbijo, je razpršena vsled priznanja sovražnika samega in vsled zadnjih odkritij nemško - avstrijske žurnalistike. Izjava šefa nemške delegacije v Versaillesu Brockdorff-Rantzau-a, kjer je rekel dobesedno: »Nihče med nami ne bo trdil, da se je začela katastrofa v usodopolnem trenutku, ko je pade! avstrijski prestolonaslednik pod udarcem atentata — je ne samo v vsem obsegu potrjena, ampak celo razširjena vsled odkritij sovražne pubicistike. Nakana proti Srbiji je danes jasno ugotovljena. Zadnjič smo objavili — povzet po sovražnih časnikih — rezultat preiskave, ki ga je ugotovlil atentatu proti nadvojvodi v Sarajevu poseben poslanec današnjega ministarstva zunanjih zadev, v katerem ugotavlja, da ne pade krivda za atentat niti na srbsko vlado niti na oficijelno Srbijo. Pa navzlic tem jasnim zaključkom preiskave objavlja rev. »Ditsch. Politik« sledeče pismo, ki ga je poslal cesar Frano Jožef cesarju Vilimu II.: »Pred sabo imam zaroto, katere niti gredo tja do Belgrade, tudi če bi bilo nemogoče doprinesti neovržen dokaz krivde srbske vlade, bi to vendar ne zmanjšalo dejstva, da je politika te vla-

ri, sklenjenimi brez narodov, za katere se gre. Budnost treba nam vsem in tolažimo se z resnico, da je vsako robstvo pričetek vstajanja in vsaka noč predhodnica zore.

»DEMOKRATIJA«, glavni organ demokratične zajednice v Beogradu, se bavi s našim brodarstvom, da naša država ima pravico in dolžnost, da vzame celokupni plovni park, ki se nahaja v naših rokah, v svoje roke in stori vse, kar je potrebno v korist svojo in svojih podanikov. Ko je bila Belgija osvobodena Nemcev, je bil takoj ves plovni park izročen lastnikom in ni bil stavljen pod povelstvo zavezniških vojsk. Srbsko brodersko društvo trpi dnevno škodo 66.731'89 dinarjev za svoje štiri brodeve in 15 vlačilnic, ki so bili rekvirirani brez potrebe. Navsezadnje pa tudi nobena tuja oblast nima pravice do rekviriranja srbskega plovnega parka, ker za to ni pooblaščen z niti enim našim zakonom. Treba je, da se nemudoma reši usoda našega plovnega parka.

»PRAVDA« vprašuje »Gde smo mi? To, kar se dela s srbskim brodarstvom, presega vse meje. Ali ne morejo oceniti, koliko krvi in trpljenja nas je stalo, predno so bili rešeni naši brodi? Pa ti brodi so danes, po sedem mesecih, niso izročeni Srbiji in tudi ne služijo Srbiji, ali čemu služijo? Služijo tihotapstvu. Uradno je potrjeno, da je bilo v našo zemljo vtihotapljeno in potem odpeljano Madžarom 500.000 litrov petroleja in to na naših brodovih. Eto, za kaj se je boril srbski narod. Naš svet je veroval v zveznike, ali doživel je razočaranje. Nas boli, vse bolj od materialne škode, to, da dobivamo Srbi vsak dan jačo impresijo, da nas traktirajo kot okupirane. Pa še huje: obnašajo se, kakor da so v eni svojih kolonij. Mi vsi čutimo in vemo, da bi se tam v teh velikih zemljah ne trpela marsikatera teh akcij, katere vršijo tukaj organi teh velikih držav, ali se to dogaja v Srbiji. To nas žali in ponižava.

300 z eno sobo in kuhinjo = 600 stavbnih enot;

100 z dvema sobama in kuhinjo = 300 stavbnih enot;

100 s tremi sobami in kuhinjo = 400 stavbnih enot;

skupaj torej 1300 stavbnih enot.

Pri cenji 20.000 K za eno stavbno enoto, bi veljalo torej 500 stanovanj, t. i. 1300 stavbnih enot, 26 milijonov kron. Stavbe bi na morale biti kar najenostavnejše. Pri pavšalnem obrestovanju 5% kot najemnine bi ta najemnjina znašala za 500 stanovanj 1 1/2 milijona kron na leto. Če vpoštevamo ureditve valute, katere danes ne moremo določiti, ne pridemo do primernih in priporočljivih števil. Izguba v vsakem oziru bi bila neizogibna in velika.

Današnja negotovost ureditve valute, pomanjkanje stavbnega materijala in delavnih moči nam onemogoča vsak temeljit proračun stavb in njih rentabilnosti.

(Dolje prih.)

Novinski pregled.

»TRIBUNA« posluša dr. Grossicha z Reke in mu verjame, da je Reka laška že dva tisoč in pet sto let. Od kod je vzel dr. Grossich te zgodovinske podatke za svojo trditve. Kratkotrajno si jih je izmislil, kakor si dandanes izmisljajo Lahoni vse mogoče in nemogoče reči, hoteč podpreti lažstvo v našem Primorju, da bi to prav gotovo pripadlo Italiji. Zanimivo je, kar je povedal »Tribuna« dr. Grossich o svojem pos

de, ki hoče zbrati pod srbskim prapornom vse Jugoslovane, stalna nevarnost, in sicer tem večja, ker je Rumunija navzlic zvezi postala intimna prijateljica Srbije in trpi v notranjosti svojih mej perfidno agitacijo proti Avstro-Ogrski. . . . Politika moje vlade mora iti v bodočnosti za tem, da izlira Srbijo. Prvi korak proti temu cilju bi obstojal v tem, da se okrepi stališče sedanje bolgarske vlade, potem ko bo Bolgarija, kateri interesi se krijejo z našimi, zavarovana pred vrnitvijo rusofilstva. Rumunija se mogoče ne bi bila podala na to nevarno pot, če bi bila videla, da je Trozveza odločena, da se ne odpove zvezi z Bolgarijo, vendar bi bili pritiskani, da zofijska vlada prizna teritorialno integriteto Rumunije. Potem bi bilo lahko sprijazniti Grško z Bolgarijo in Turčijo in tedaj bi bili lahko ustanovili pod egido Trozveze novo balkansko ligo, ki bi zadržala panslavistični val. Vse to bi bilo pa mogoče samo v slučaju, če bi bila Srbija, ki je danes vogeljni kamen panslavistične politike, eliminirana kot politični faktor z Balkana. Tudi boš razumel, da po bosanskem dogodku ni mogoče mirno poravnati spor, ki nas loči od Srbije in da bo mirovna politika vseh evropskih monarhij ogrožena tako dolgo, dokler bo ostalo nezakazano to ognjišče zločinске agitacije.

— **Jugoslovanska meja.** «La Lanterne» z dne 13. maja piše pod tem naslovom: »Jugoslovani so opozorili glede mirovne pogodbe, da pridruže italijanska - avstrijska meja 45% slovenskega naroda Italiji in da bo glavno slovensko mesto Ljubljana oddaljeno 20 km od meje. Potem pripade Italiji tudi Idrija z živim srebrom, turška železnica, medtem, ko ima Italija že v posesti železnico skozi Pontebio, ki veže Trst z Avstrijo. Kar se tiče plebiscita v Celovcu, ni mogoče razumeti, kako je prišlo do tega, saj je znana notranja germanizacija te dežele.»

»Obzoru« v album. »Obzor« ima svoje veselje. Kadarkoli govori o naši stranki, jo dosledno naziva liberalno, dasi ve prav dobro, da ni bilo in ni na Slovenskem nobene stranke, ki bi nosila to ime. Bili so časi, ko je takratno narodno - napredno stranko psovala Šusteršičeva klika z liberalci, hoteč ji škodovati pri narodu na ugledu. No, ti isti časi so prešli. Šusteršičevci je narod pomedel, ker je videl, da so to živelj, ki je stal v tuji službi in ni imel drugega cilja, kakor širiti protinaroden otrov med slovensko ljudstvo. Spremenili so se časi, z njimi ljudje, pa tudi stranke. Narodno - napredne stranke ni več, stopila je na njeno mesto Jugoslovanska demokratska stranka, ki je prva sprejela na našem jugu v svoj program izrazito jugoslovansko idejo. Spoštovani »Obzor«, to dobro ve, a vkljub temu še vedno opleta okrog sebe s slovenskimi liberalci. Pušča nas to postopanje docela hladne, ker vemo, kakšni motivi pri tem vodijo svoječasno glasilce velikoga Strossmayerja, ki je sedaj preokrenilo svoj plašč in se spremenilo iz glasilnika Strossmayerjeve jugoslovanske ideje v zagovornika narodnega separatizma in partikularizma ter stopilo pod jeden krov s »Hrvatom«, kateri ima takisto za prijatelje in propagatorje popolnega narodnega ujedinjenja med Slovenci samo označbo liberalcev. Stvar se nam zdi otročja, dasi tiči v nji tudi dokaj zlobe in nemara tudi zavisti. Gospodje okrog »Obzora« se zavedajo, da se redčijo vrste njihovih somišljenikov, čutijo se osamljene, zato zro s krivim očesom na one, ki rasto in se razvijajo. Bodočnost ima sedaj demokratizem, prihodnost je tistih strank, ki so napisale na svoj prapor načelo narodnega jedinstva in ujedinjenja, prekušanega z idejami pravice, nepotvorjenega demokratizma. Prihodnje volitve bodo to pokazale. In takrat bosta tudi »Obzor« in »Hrvat« prenehala prezirljivo govoriti o - slovenskih liberalcih!

Dr. Šusteršič se namerava vrniti v domovino? Z Gorenjskega nam pišejo: Kakor je znano, poseduje dr. Šusteršič v Preski pri Medvodah svojo vilo. V zadnjem času je bilo opažati, da je bilo v vili na delu več delavcev, da jo prirede za sprejem napovedanih letoviščarjev. Vzdržuje se govorica, da ti letoviščarji ne bodo nihče drugi kakor Šusteršičeva rodbina. Včeraj se je v resnici pripeljala semkaj Šusteršičeva gospa. Docela verjetno je, da v kratkem pride za njo tudi dr. Šusteršič. Ne vemo, da-li je dr. Šusteršič dobil od vlade dovoljenje za povratek, mnenja pa smo, da bi morala naša vlada vkljub vsem Šusteršičevim prošnjam vstrajati na svojem stališču, da za dr. Šusteršiča ni več povratka v domovino.

Z zadoščenjem ugotavljamo, da so se v zadnjih bojih na Korškem kosale v hrabrosti s srbskimi četami tudi slovenska in hrvatska vojaška krđela. Odlikovali so se v borbi tako fantje naših kranjskih, kakor tudi štajerskih polkov, zaostajali pa niso za njimi v junaštvu niti Hrvati. Vsi naši slovenski oddelki so imeli na čelu izborne častnike in prav temu dejstvu je pripisovati, da so naši fantje lahko klopotali v junaštvu in v bojnem navdušenju s svojimi srbskimi brati. Dajte torej našim polkom dobre, sposobne oficirje in videli boste, da bodo slovenski mladeniči zopet tisti izvrstni vojaki in bojevnik, kakršni so bili, dokler se ni

zanese med nje od sunaj strup nedolcipliniranosti in korupcije.

Z Dolenskega nam prihajajo poročila, da v raznih krajih gotovi elementi še vedno čuvajo vojaške obvezance, naj bi se ne odvalili pozivom na orožne vaje. V pojedinih vaseh je prišlo valed tega do vsesa obžalovanja vrednih dogodkov. Ne maramo navajati imen, ker še vedno upamo, da se bodo ljudje, ki se igrajo z ognjem, v zadnjem času vendar le streznili. Avtoriteta mora veljati povsod, ako se hoče uveljaviti redno družabno življenje. Zato pozivamo vse one, katerih naloga je, da skrbje za mir in red, naj store vse, da se napravi konec oni brezvestni agitaciji in propagandi, ki jo uganjajo v zadnjem času med našim ljudstvom razni državni nevarni življi.

(Naša poročila iz Beograda in Zagreba.)
DEPUTACIJA IZ POHORJA V BEOGRADU.

Beograd, 30. maja. Deputacija gozdnih posestnikov iz Pohorja je se pripeljala v Beograd, da se predstavi pri ministru dr. Poljaku zaradi izvedbe agrarne reforme.

INTERPELACIJA POSLANCA DR. PESTOTNIKA NA VOJNEGA MINISTRA.

Beograd, 30. maja. Danes je predložil poslanec dr. Pestotnik na ministra vojne in mornarice pismo vprašanje a) glede vojakov-prostovoljcev (jugoslovanskih legionarjev), b) glede sprejetja častnikov iz pokrajine prejšnje avstro-ogrške monarhije v armado kraljevine SHS. V prvi točki povdarja velike zasluge jugoslovanskih legionarjev za končno uresničenje našega narodnega ideala in zahteva: 1. preskrbo družin legionarjev, 2. skrb za invalide, 3. glede nerošenih prošelj za sprejem v armado kraljevine SHS (ker je mnogo legionarjev n. pr. v Rusiji, ki so vložili prošnje za sprejem v našo armado, pa do sedaj še ni padla odločitev), 4. glede napredovanja (povišanje legionarjev ki so ostali podporočniki, ker so bili v vjetništvu, medtem ko so bili njihovi tovariši, ki so služili v avstro-ogrski armadi, prevzeti z njihovo takratno šaržo (minimum nadporočniki v našo armado), 5. glede štipendij (v slučaju, da hočejo nadaljevati študije), 6. glede prostovoljcev iz Murmana (da se jim preskrbi čimprejšnjo povrnitev v domovino) in 7. glede popravka škode (ker je bilo mnogo legionarjev oškodovanih vsled tega, ker se njihovi svoji, ki so med vojno umrli, vsled obstojajočih zakonov niso upali v oporokah imenovati te »veleizdajalce za dediče). Svoja vprašanja zaključuje poslanec dr. Pestotnik. Opazili smo, da je sprejetih mnogo častnikov, ki niso bili nikdar Jugoslovani, nekateri celo iz popolnoma nemških in židovskih rodbin. - Zato zahtevamo: 1. vpogled v seznam častnikov, ki so se dosedaj sprejeli v našo vojsko in 2. temeljito revizijo sprejetih častnikov.

PLENARNA SEJA DEMOKRATSKEGA KLUBA.

Beograd, 30. maja. V Demokratskem klubu se je danes dopoldne vršila plenarna seja, v kateri je klub zavzel svoje stališče napram četletnemu kreditu, ki stoji v razpravi Narodnega predstavništva. Prav od vseh govornikov se je povdarjalo, da so nedostatk v finančnem ministru tako veliki in finančna politika v državi tako zavožena in nesrečna, da jo je mogoče le še začasno podpirati in sicer samo z ozirom na težaven zunanje-politični položaj, v katerem se nahaja naša država. V razgovoru so se pretresale tudi potrebe posameznih pokrajin, pri kateri so izražali svojo nezadovoljnost zlasti delegatje iz Črne gore in Makedonije. Glede Slovenije se je opozarjalo na velike napake, ki se delajo v posameznih resortih centralne uprave. Zlasti se je tudi povdarjalo, da se krivično porazdeljuje osebna dohodnina na posamezne posestnike na deželi. Klub je končno po večurni debati sklenil z ozirom na težavi položaj države glasovati brez prejšnjega za celoten proračun za četletni kredit.

DEMOKRATSKA ZAJEDNICA ZA SLOVENSKO URADNIŠTVO.

Beograd, 30. maja. V današnji kreditni debati v Narodnem predstavništvu je poslanec Marinković v imenu Demokratske zajednice obrazložil tudi stališče svojega parlamentarnega kluba, ki ga zavzema glede gmočnega položaja uradništva. Povdarjal je posebno bedno stanje nižjih in srednjih uradnikov v Sloveniji ter pozival finančno ministarstvo, da naj končno vendar enkrat v tem oziru vse potrebno ukrene, da ne bodo ljudje, ki so poklicani biti stebri države, upropaščeni. Govornik se je podrobno pečal o pomen in važnosti naloge uradnika v državi.

KONFERENCA O REGULACIJI IN IZENACENJU URADNIŠKIH PLAČ.

Beograd, 30. maja. Danes se je vršila v ministru za konstituantno konferenca zastopnikov vseh ministrstev o projektu reguliranja in izenacjenja uradniških plač. Minister dr. Kramar je avtoriziral konferenco, povdarjajoč, da

je zadovoljiva regulacija uradniških plač ena najpomembnejših nalog države in da je treba čim najbolj pospešiti predela, da bi se mogel tozadevni zakonski predlog takoj ob binkošnih izročiti parlamentu. Konferenca je trajala od 3 do 7. popoldne in se bo prihodnje dni nadaljevala.

ZARADI PRERADIKALNIH AGRARNIH REFORM.

Beograd, 30. maja. V Demokratski zajednici je prišlo zadnje dni do malega nesoglasja zaradi izvedbe agrarne reforme. Dotim stoji skoraj cel klub na stališču brezobzirne in radikalne izvedbe agrarne reforme, je zastopalo nekaj članov iz vrst hrvatskih veleposestnikov konservativne nazore v tem vprašanju. Včeraj so javili Demokratskemu klubu poslanci Mučević, Peles, Mihajlović in Manojlović svoj izstop iz kluba, češ, da mislijo, da bodo lažje služili narodni stvari, stoječi izven kluba. Pridružil se jim je tudi poslanec Medaković. Z izstopom te petorice se je v Demokratskem klubu že dolgo računalo in se smatra kot čin, ki bo Demokratsko zajednico idejno in programatično na znotraj še ojačil. Oficijelno Demokratski klub k izstopu veleposestnikov še ni zavzel nikakega stališča.

SEF BEOGRADSKEGA PRESBIRORJA ODSTOPIL.

Beograd, 30. maja. Dosedanji šef presbiroja profesor Rista Odavić je odstopil in se povrne zopet k profesuri. Za šefa beogradskega presbiroja pri ministru inostranskih dela je imenovan bivši zastopnik dunajskega korespondenčnega urada v Beogradu g. Lončarević.

JUGOSLOVANSKI KLUB PROTI SOCIALISTOM.

Beograd, 30. maja. Ob priliki kreditne debate, ki se je nadaljevala v današnji seji Narodnega predstavništva, je poslanec prof. Sušnik kot govornik Jugoslovanskega kluba z vso rezkostjo in vehemencom napadel slovenske socialne demokrate. Povdarjal je, da je socialno demokratski poslanec takrat, ko je bila Koroska v največji nevarnosti, zahteval demobilizacijo armade, pred par dnevi pa, ko se je naša in srbska vojska pripravljala na obrambo narodne časti na Korškem, si je socialist Kristan privoščil v Narodnem predstavništvu govor, ki dokazuje, da nima ta mož nobenega narodnega čustva. Poslanec prof. Sušniku je ugovarjal socialisti Petajan z medklici, v katerih mu je očital, da se dela SLS v Beogradu lojalno in patriotično, dotim doma uganja na skrivnem republikansko propagando in hujska kmete, naj ne, gredo k vojakom. Poslanec prof. Sušnik je končno ugovarjal, da bi se Narodno predstavništvo odzvalo klicu Antona Kristana po svobodnemiselnosti in je pozival vse narodne stranke na složno delo za državo. SLS bo glasovala za četletni kredit.

STOLETNICA ROJSTVA PRVEGA HRVATSKEGA OPERNEGA KOMPONISTA.

Zagreb, 30. maja. V mesecu juliju slavi hrvatski narod stoletnico rojstva svojega prvega komponista Vatroslava Lisinskega. Hrvatska filharmonija je pozvala vsa hrvatska muzikalna društva, zavode in korporacije, poverništvo za prosveto v Zagrebu in mestni svet, da se konstituirajo pripravljali odbor, ki bi uredil program proslave.

ZAGREB BREZ ČASOPISJA.

Zagreb, 30. maja. Vsi jutranji listi v Zagrebu bodo prinesli jutri oster napad na šefa filijale centralne uprave za trgovski promet z inozemstvom v Zagrebu, uradnika Maksimovića, ki je kljub dovoljenju ministarstva za trgovino v Beogradu z dne 4. aprila t. l. dovolil od 175 vagonov krompirja, ki bi se naj zamenjali v Nemški Avstriji za papir »udruženju za dobavo novinarskega papira, d. d. v Zagrebu«, samo izvoz 10 vagonov krompirja in to šele 28. t. m. Vsled tega primanjkuje listom v Zagrebu silno časopisnega papirja in je nemogoče, da bi papir iz Nemške Avstrije pravočasno prispel. Za nadaljnjih 61 vagonov krompirja, ki je že pripravljen, noče dotični uradnik kljub dovolitvi ministarstva v Beogradu, izdati izvoznice in zato bodo morali listi v sredo prenehati z izhajanjem. Ako se uvažuje, da bo krompir zgnil in je zadnji čas, da se ga odpošlje, posebno pa, ker bo cena papirja, ki ga nam mora po novem trgovskem dogovoru Nemška Avstrija proti kompenzaciji dati, še poskočila, bodo izgubili hrvatski časopisi samo na diferenci cene nad pol milijona kron.

DR. ANGEJLINOVIĆ IN NARODNI KLUB.

Beograd, 30. maja. Včeraj je prejel poslanec dr. Angejlinović pismo Narodnega kluba, v katerem ga ta poziva, da odloži svoj mandat, ki ga je prejel od kluba. Dr. Angejlinović je izjavil, da je to vzel na znanje, da pa mandata ne odloži. Radi tega hoče Narodni klub poslati predsedstvu Narodnega Predstavništva dopis, da ono ukrene s svoje strani, da stranka zopet dobi svoj mandat.

MINISTRSKA KRIZA.

Zagreb, 30. maja. »Hrvat« poroča iz Beograda, da se pričakuje v tamošnjih političnih krogih, da vsak čas nastane krizna situacija.

MIROVNA KONFERENCA O FINANČNIH ZAHTEVAH NOVIH DRŽAV.

Beograd, 30. maja. »Epoha« poroča iz Pariza, da je svet četvorice odločil, da zasliši češko - slovaško, jugoslovansko in poljske delegatje v vprašanju finančnih operacij, ki se bodo morale izvesti ob priliki sklepanja miru z Avstrijo.

ALBANIJA REPUBLIKA?

Beograd, 30. maja. Listi poročajo iz Pariza, da se namerava vprašanje Albanije rešiti na ta način, da se bo proglasilo Albanijo za republiko pod kontrolo zveze narodov. Prvi predsednik republike bo baje Esad paša.

DR. PREBEG OBOLEL.

Zagreb, 30. maja. Dr. Prebeg, ki se nahaja v zaporih tukajšnje sodnije, je zaprosil, da se ga na podlagi zdravniškega izpričevala premesti v bolnišnico.

UREDITEV ŽELEZNIŠKEGA URADNIŠKEGA VPRAŠANJA.

Zagre, 30. maja. Minister za železnice je poklical v Beograd več višjih železniških uradnikov. Ti vpoklici so v zvezi z ureditvijo uradniškega vprašanja in z vprašanjem napredovanja.

ZASLEDOVANJE DR. RADOŠEVIĆA.

Beograd, 30. maja. Tujcašnje državno pravdnštvo zasleduje znanega socialističnega hujskača in boljševika dr. Radoševića radi motenja javnega mira.

ZAKONSKI PREDLOG O ZAVLAČEVANJU PLAČEVANJA DAVŠČIN.

Zagreb, 30. maja. Iz Beograda poročajo, da bo finančno ministarstvo predložilo Narodnemu Predstavništvu posebno zakonsko predlogo, po kateri naj se obdačijo vsi oni, ki bi skušali ovirati redno poslovanje davkov in te neredno plačevali, s 50% več davka.

KRSNA SLAVA ZAGREBSKEGA POLKA.

Zagreb, 30. maja. Včeraj je slavil tukajšnji 4. pešpolk na posebno slavnosten način svojo krsno slavo. Pri svečanosti je bilo navzočih tudi mnogo zastopnikov civilnih oblasti. Zbrano vojaštvo in civilno prebivalstvo je ob tej priliki nagovoril z dovršenim govorom poveljnik savske divizije general Matić.

Iz seje Narodnega Predstavništva.

LDU. Beograd, 28. maja. Današnja seja Narodnega predstavništva otvoril dr. Draža Pavlović ob 16.45. Zapisnik zadnje seje se odobri brez izprememb. Poslanec Taković (demokrat) stavi vprašanje na ministrskega predsednika, zakaj se vojaški in civilni uradniki v Črni gori niso zenačili z drugimi in zakaj se jim niso priznale iste pravice, kakor ostalim uradnikom kraljevstva Srbov, Hrvatov in Slovencev. Ministrski predsednik Stojan Protić odgovarja, da so vsi uradniki, ki so v službi v Črni gori, bili zenačeni. — Poslanec Taković se ne zadovoljuje z odgovorom, ker so bili v službo sprejeti ljudje, ki so bili zvesti režimu kralja Nikole, med tem ko so mladi in sposobni ljudje zapostavljeni. Častniki so zahtevali, da se pozovejo na odgovor oni, ki so odgovorni za sramotno predajo črnogorske vojske. V imenu morale in ugleda naše države zahteva, da se to ne ponovi. — Ministrski predsednik Protić prosi poslanca, naj ga informira tajno in predloži svoje želje v interpelaciji, ker sedaj še ne more odgovarjati vsled pomanjkanja podrobnih podatkov. — Posl. Aca Bogdanović stavi vprašanje na finančnega ministra zaradi pomanjkanja soli v Bosni. Bosensko-hercegovaško prebivalstvo trpi v veliki meri pomanjkanja soli. Kot primer navaja skupščino radikalcev v Banjaluki, na katero je došlo ljudstvo z vrečicami za sol v mnenju, da se bo morebiti na tej politični skupščini dobila sol. (Veselost in vzkliki med radikalci.) Vpraša ministra, kaj namerava ukreniti v tem pogledu. — Finančni minister dr. Ninčič odgovarja, da ne more dati odgovora, ker ni dobil podatkov. — Posl. A. Kristan stavi vprašanje na finančnega ministra zaradi visokih cen moke in pšenice. Zbornica preide na dnevni red. Tajnik Križman čita poročilo verifikacijskega odseka ter predlaga, naj namesto pokojnega Petra Jovičića postane član Narodnega predstavništva Uroš Brkić. Predlog se sprejme. — Za tem odredi predsednik odmor.

Ob 18.15 se seja nadaljuje. Zbornica preide k drugi točki dnevnega reda, t. j. debata o finančni idemniteti. Poročevalec Mita Kličin predlaga, naj se zakonska predloga sprejme. — Finančni minister dr. Ninčič razlaga, zakaj zahteva od Narodnega predstavništva samo idemniteto. On je že izdelal redni proračun, ker pa bi debata o njem predolgo trajala in ker je zadeva nujna, je potreba, da se uredi provizorij. — Posl. Vukičević kritikuje, da vlada že tretjič prinaša načrt o provizoriju. Tako se ne dajo kontrolirati izdatki vlade, ker poedine postavke niso bile specificirane. Graja nedolavnost v upravi državnih monopolov, vsled česar trpe državni dohodki. Na eni strani trpi narod na pomanjkanju, na drugi strani pa država na dohodkih. Zahteva od ministra, da izvede reformo za finančno obnovo države, ki je med dolga vojna iskreno

na. Glasoval bo proti načrtu. — Finančni minister dr. Ninčič odgovarja, da nekatere ugovore, češ, da se tako dela tudi v drugih državah. Za nas je velik uspeh to, da imamo dvanaestino. Povdarja, da se s sprejetjem predloge sprejme tudi zaupnica vladi, vsled česar prosi Narodno predstavništvo, naj predlogo sprejme. — Posl. dr. Lorković izjavlja v imenu svojega kluba, da bo glasoval za predlogo, ker se vladi ne smajo odreči sredstva za konsolidiranje države. Z dovolitvijo kredita pa se nikakor še ne izreka zaupanje vladi. — Dr. Lorković postane slabo, vsled česar mora prekiniti svoj govor. — Posl. A. Kristan izjavlja, da bo glasoval proti predlogi, ker vlada ni sposobna, razpolagati primerno z državnim denarjem. V nadaljnjem govoru ostro kritikuje vse vladne resorte, ker so nesposobni in ne pojmujejo duha našega časa. Primerja naše razmere z onimi v Čehoslovski ter pripisuje vse nedostatke orientalizmu v vladi in geslu: »Kakor Bog da.« Poziva vlado, naj dela tako, da ne bo orientalna. — Ministrski predsednik Stojan Protić izraža svoje začudenje nad tem govorom in njegovo dolgotrajnost, ker je govornik že takoj spočetka izjavil, da ne bo glasoval za predlogo, vsled česar je bil torej nadaljni govor odveč. Poslanec Kristan samo kritikuje, ne daje pa nobenih smernic. Ministrski predsednik Protić naglašja bedo in trpljenje naroda in vprašuje posl. Kristana, kako nam more on postaviti vzore, kajti v deželah, kjer vladajo socialisti, je položaj še slabši kot pri nas. Protestira proti takemu načinu debatiranja in je mnenja, da se tako ne razpravlja v nobenem parlamentu. Tako delovanje meji na obstrukcijo. Lojalna borba zahteva tudi avtodisciplino. Tako način debate ruši kredit države ter prosi radi tega poslanca, naj se drže mej običajnega parlamentarizma. — Na to zaključil predsednik sejo. Prihodnja seja je v petek ob 16. z dnevnim redom: Nadaljevanje debate o začasnem proračunu.

Kraljevina Srbov, Hrvatov in Slovencev.

Svečana zadušnica za padle junake. LDU. Beograd, 28. maja. Danes dopoldne je bila svečana zadušnica za ubite svečenike in padle borce za našo domovino. Slovesnosti se je udeležil tudi regent prestolonaslednik Aleksander, več ministrov ter veliko število zastopnikov civilnih in vojaških oblasti.

Trgovske zveze Amerike in Anglije z Jugoslavijo. LDU. Beograd, 28. maja. V Ameriki se je ustanovila »American Yougoslave Company«, na Angleškem pa »Britannic Yougoslave Company«. Obe družbi imata namen, pospeševati neposredne trgovske in prometne zveze med Jugoslavijo, Angleško in Ameriko.

Podpora Rusom v naši državi. LDU. Beograd, 28. maja. V krogih beogradskega občinstva nastaja čimdalje večje zanimanje za akcijo, da se nudi čimvečjo podporo Rusom, ki so vsled nasilja boljševikov došli v našo državo. Novi jugoslovanski ruski odbor za pomoč Rusom zbira okoli sebe vse ljudi, da bi se mogla ta pomoč tudi izvesti. V to svrhu organizira več odskov, med njimi tudi odsek za politično obveščanje javnega mnenja o položaju v Rusiji.

Ujedinjenje srbskih pravoslavniških cerkev. LDU. Beograd, 28. maja. Na svečani seji metropolitov in episkopov iz vseh krajev našega kraljevstva je bilo proglašeno ujedinjenje vseh srbskih pravoslavniških cerkev.

Dva milijona frankov kredita trgovcem. LDU. Beograd, 28. maja. Ministrski svet je odobril predlog, da se doli trgovcem 2 milijona frankov kredita za dobavo blaga iz Francoske.

Dan vojnihi sirot v Srbiji. LDU. Beograd, 28. maja. Vrše se priprave za dan vojnihi sirot, na katerem se bodo zbirali prostovoljni prispevki.

Pegavica med jugoslovanskimi ujetniki v Italiji. LDU. Split, 30. maja. V Italiji, v Casa Altamura, kjer je ujetniški tabor Jugoslovancev, se je pojavila pegavica, ki neusmiljeno kosi. Na dan umre po 20 oseb. Položaj naših bednih sorojakov v tem taborišču je skrajno obupen. V tem taborišču so oni Jugoslovani, ki so se prijavili, da vstopijo kot prostovoljci v srbsko vojsko ali v jugoslovanske legije in s katerimi se ravno vsled tega postopa še nečlovečeje. Primanjkuje jim hrane, obleke in obutve ter zdravniške oskrbe. Poleg pegavice divjajo v taborišču še druge bolezni.

Ameriška slavnost v Splitu. LDU. Split, 30. maja. Moštvo in častniki severoameriških pomorskih sil v vzhodnem Sredozemskem morju, ki se sedaj nahaja v splitski luki pod poveljstvom admirala Andrews, so pridelili danes svečan »Memorial day«, da se spominjajo svojih mrtvih, ki so padli v tej vojni za osvobodjenje. Zjutraj so korakali z godbo po vsej obali proti Sustjepanu, kjer je ob grobu padlega ameriškega mornarja imel opravilo njihov duhovnik. Opoldne so z ladje »Olympia« oddali častne strele, popoldne pa je bila veselica na Poljani kralja Petra.

V čast dr. Trumbića. LDU. Split, 30. maja. Odbor za častni dar dr. Trumbića se je razširil in sprejel mnogo meščanov iz vseh slojev. Zanimanje za akcijo oddolženja proti častnemu Splitu je veliko in vsi se trudijo

Slovenski častniki, ujetniki v Italiji, v »Mozzecane« (Verona), sporočajo vsem znancem in znankam, da se sedaj nahajajo v novem taborišču »Convento S. Francesco (Vomero), Napoli«. Te dni so po treh dolgih mesecih prišli prvi pozdravi iz domovine do nas. Do svidenja Napoli, 4. svečana 1919. — Miroslav Sinkovec, poročnik.

Ujeli v domovini LDU. Split, 30. maja. Svoji so dospel v Split preko Dubrovnika književnik Avgustin Ujevič, ki je šest let bival v inozemstvu, največ v Parizu.

Pojasnili. V številki 62. je brzojavka iz Karlova poročala o prijatih tihotapcih, katerim načeljuje predsednik Mešarske zadruge Ivan Luketič; da je tihotapska družba spravljala vsak dan živce in druge stvari do Bakra in od tam z vozovi in po morju na Reko; da so tihotapci pod ključem in da jim je blago konfiscirano. Gospod Luketič pošilja nam na to pojasnilo, v katerem izjavlja, da navedene vesti niso resnične, marveč zlobno izmišljene v nameri, da bi se nega moralno in poslovno onemogočilo med Slovenci. Organ jugoslovanskih demokratov »Karlovac« je tudi pojasnil te vesti in dostavil, da pozna g. Luketiča kot poštenega in čisti vrednega obrtnika.

Težka okoliščina. Gerentstvo občine v Domžalah je poslalo na deželno vlado vlogo, v kateri zahteva, naj se uvede preiskava proti Hansu Kurzhallerju, lastniku slaničarske tovarne v Domžalah, ker je l. 1914 kot avstrijski oficir na pohodu v Srbijo baje zagrešil razna kaznjiva dejanja. Kurzhaller je bil pridržen črnovojniškemu polku št. 27, ki je bil na jesen leta 1914 poslan v Bosno, da se udeleži ekspedicije proti Srbiji. Na pohodu iz Tuzle v Srbijo je poklical Kurzhaller podrejenega mu četovodjo B. k sebi ter mu rekel: »Ako boste patrulirali po Srbiji morate vsakogar, ki ga srečate, naj je to dete, ženska, stariček ali mladenič, prebosti ali pobiti. Povejte to tudi podrejenemu moštvu.« Četovodja B., ki živi sedaj nekje na Kranjskem, ako se ne motimo, v trgu M., lahko to pod prisogo potrdi. Ni nam znano, da-li je moštvo 27. črnovojniškega polka izvršilo dani ukaz. To bo ugotovila preiskava, ki se bo gotovo, o tem niti malo ne dvomimo, uvedla proti obdolžencu. Pripominjamo, da je Kurzhaller inozemec, zagrižen Všenemec, ki je ob izbruhu vojne, kakor nam poročajo iz Domžal, stal na čelu organizacije, ki je sistematično vlagala proti raznim zavednim Slovincem v Domžalah in okolici radi srbofilstva ovadbe na vlado.

Iz Kotora. Ker ne moremo, da pišemo domov v svoje vip. kraje, pošiljamo tem potom pozdrave svojim in znancem. Nas, ki smo se borili v Italiji za naše pravo kot jugoslovanski legionarji, je tukaj okoli 50 iz vseh krajev, največ je Primorcev. Vsi smo zdravi in ne odnehamo prej in se ne vrnemo, dokler ne zasije zaria svobode tudi na našo Vipavsko dolino. Živec Vinko, Tence Josip, Gregorij Ivan, Gruden Anton, Bensa Fran, Zigante Anton.

Neodrešena domovina.

Jugoslavija — naravno tržišče za Laho. Lahi silijo s svojim blagom v Jugoslavijo in povsodi se pripravljajo za bodoče trgovanje v Jugoslaviji. Na zasedenem ozemlju pravijo, da se bodo tudi preselili v Jugoslavijo, češ, da je to njihovo naravno tržišče, njim že po prirodi dodeljeno. Ako bi bili Lahi pametni narod, bi se obnašali napram Jugoslovonom kavalirsko in bi jim ne kradli zemlje ter ne ravnali z njimi barbarško. Ako bi bili razsodni in dobri, potem bi nastale prav gotovo dobre trgovske razmere med Jugoslavijo in Italijo, tako pa jih ne bo. Italija bo še bridko trpela vsled svoje brezobraznosti proti Jugoslovonom. Laški trgovci, katerim se bo še pogostoma kolalo po jugoslovanskem tržišču, naj se zahvalijo za to svoji vlad.

Trimesečni »izobraževalni« tečaj v Italiji za slovensko učiteljstvo. Lahi kličejo slovensko učiteljstvo na trimesečen izobraževalni kurz v Italijo, ki se prične menda s 1. julijem t. l. — Vse na državne stroške seveda, toda račun naj obilo poplača jugoslovanska raja v Primorju s svojo narodnostjo.

»La zona di baccalà«. Tako imenujejo laški vojaki zasedeno ozemlje na Primorskem. To je cona polenovke, ker obstaja njih mesna menaža tam ponajveč iz polenovke.

Dopusti za denunciranje. Denunciranje zavednih Slovencev po laških vojaki se plačuje z dopusti. Lahko si potem mislimo, v kakšnem položaju se nahajajo naš narod po Primorju in kakšna morala vlada med laškim vojaštvom.

Po Trstu vpijejo »viva Italia!« le še nalašč v ta namen najete osebe, a še teh je malo več. Laško vojaštvo se jim porogljivo smeje in pravi, kadar je varno pred lastnimi ovaduh: »Le vpijte, vas že mine, kakor je minilo nas.«

Capitano Mulič, šolski referent v Gorici. Za laško kulturo po gorških šolah skrbi šolski referent capitano Mulič Emilio. Ime nas poučuje, da je mož pristoje laško krvi, sicer pa moža ga ravno ne bi smeli imenovati, ker je še jako mlad dečko. Kje se je navzel izkušanj na pedagoškem polju, je v maglo zavito vprašanje, saj je še ne-

davno pred vojno nosil kratke otroške hlače. Slovenski nadpornik Šivec v Gorici mora opravljati menda le še pisarske posle.

Same jedna misel vlada po vsem okupiranem ozemlju, in ta je, da naša mladina ne bo umirala za Italijo po pustinih Čirinalah, Eritreji in Abesiniji. Z najrazličnejših krajev, zlasti z Goriškega, čujemo, da se hočejo ljudje izseliti in sicer skupno kar cele občine. Tako grdo delajo Lahi z Jugoslovani, da pravijo, da ni mogoče obstati dalje pod njimi. Naši ljudje žarko ljubijo svojo zemljo, ali krutost laška je tako velika, da se pripravljajo rajše zapustiti svojo grudo kgkor pa trpeti celo svoje življenje pod tujevo peto. Ali ni še rečeno s tem, da se bo Lah vedno solnčil v Primorju. Pride dan osvete. Primorje mora biti v Jugoslaviji!

V Pulju se vedno bolj kaže, kako je masa laškega prebivalstva protivna Italiji. V slučaju plebiscita bi mogli računati z velikim številom laških glasov proti Italiji. Pa ne le v Pulju, marveč tudi po drugih laških mestih v Istri. — Karabinjerji imajo v Pulju še vedno dosti posla. Nепrestane so premetavati po stanovanjih in kar tam dobi karabinjer pa mu ugaja, vzame s seboj. To svojo tatvino označa za vojni plen.

Iz južne Istre nam poročajo: Moremo vam reči mirne duše, da smo mi na tej strani Učke še vsi polni upanja in prepričanja, da bo zmagala pravična stvar. Naš narod se ne more sprijazniti z mislijo, da bi te zemlje mogle pripasti Italiji? Kako. Na temelju 14 Wilsonovih točk? Nikakor ne. Dajte nam samo plebiscit in čudili se boste uspehu naših glasov. Vse ono, kar je bilo doslej apatično, vse je to probudila nam vsem tako draga beseda Jugoslavija! Mi želimo Jugoslavije, mi jo ljubimo višje nego vi, ki ste v svobodi. Naša uteha je, da v Parizu dobro vedo vse, kar se dogaja v Istri. Za vse podrobnosti ve mirovna konferenca.

Jugoslovanska pomorska Matica. V Dubrovniku so ustanovili pomorsčaki in prijatelji morja društvo »Jugoslovanska pomorska Matica«, ki ima namen, družiti in ujedinejati vse jugoslovanske pomorsčake in osebe, ki se zanimajo za pomorstvo. Sedež društva naj bi bil v neki jugoslovanski luki. Takoj prvi dan je vstopilo v društvo 80 pomorskih častnikov trgovske in vojne mornarice ter plačalo po 200 kron utemeljnine. Društvo hoče proučavati socialne in gospodarske odnose pomorcev in ribičev, zastopati njihove interese in skrbeti za njihovo splošno, narodnoprosvetno in strokovno izobrazbo in zajedno vzbujati zanimanje za pomorstvo v najširših jugoslovanskih krogih. Društveni dobrotniki so osebe, ki vplačajo 1000 K, društveni utemeljitelji so oni, ki tekem jednega leta vplačajo najmanj 200 K, korporacije in zavodi vplačajo v to svrhu 500 K. Pravi člani so sami pripadniki trgovske ali vojne mornarice, ostali so društveni prijatelji. Častnik plača tekem 6 mesecev 100 K in tekem leta 60 K članarine, podčastnik, mornar ali ribič plača 10 K vpisnine in tekem leta 24 K članarine. Društveni prijatelji vplačajo tekem leta 60 K članarine.

Podadmiral Millo v Zadru. Podadmiral Millo se je preselil iz Šibenika v Zadr. Križarki »Europa« in »San Giorgio« sta odpotovali iz Šibenika v Italijo ter so ostali v šibeniški luki samo dve italijanski torpedovki in dva velika ameriška torpedna rušilca.

Iz Zadra poročajo: Po vseh ulicah stoje napisi in letaki, ki pravijo: »Vogliamo immediata annessione! O Italia o morte!« Tako prisega prebivalstvo Zadra, dostavljajo na letakih. Ječe so polne našega ljudstva vseh slojev in vsake starosti. Naši v ječah, zunaj pa kričijo Lahoni, da hočejo takojšnjo aneksijo. — Na poštnem poslopju visi kar šest velikih laških zastav.

Laško vojno sodišče v Zadru je odmerilo doslej obdoženec preko 400 let ječe.

Slovanski svet.

Zveza med Češko in Jugoslavijo »Venkov« piše o pravkar v Parizu izšli knjižici »De Prague à l' Adriatique«, v kateri razpravlja pisec Arthur Chervin v zemljepisnem, narodnostnem in gospodarskem oziru o koridoru med Čehi in Jugoslovani. Misel o rečenem hodniku je bila mrtvo rojeno dete. Za Čeha bi bila pa velikega pomena, saj so obdani vsenaokoli od tujih držav. Tudi nekateri Francozi propagirajo idejo »slovenskega spojnega ozemlja«. Ernest Denis je v knjigi »La guerre 1915 razpravljal o razširjenju Jugoslavije do Donave med Litavo in Rabo. »Na jugu (bivše Habsburške) se bodo spojili Slovenci in Hrvati s Srbi in njih meje bodo segale na severu do Donave, od Litave do Rabe. Nesporno je, da je podonavsko področje, ki bo vteleseno v češko ali srbsko državo, obljubeno večiniom z Nemci ali Madžari. To je eden onih slučajev, kjer se narodnostno načelo umakne višjim razlogom. Nemogoče je, da bi Čehi ostali popolnoma ločeni od morja, a jedrsko

jim ne bo zagotovljena, dokler ne dosežejo Jadrana po »narodnem stiku« z Jugoslovani. Poleg tega je potrebno razdeliti Madžarsko od Nemcev. Zadržanje časa je preveliko mnenje, da bi sličen pas preveč obtežil obe državi s tujimi živili, zato je nastopila ravnodušnost napram temu načrtu. Chervin pa je po statističnih študijah za svoj spis »L' Autriche et la Hongrie de demain« 1915 prišel do zaključka, da je nujno ločiti Nemce od Ogrov, zato je predlagal slovansko prehodnišče (marče slave) skozi nekdanjo Panonijo, češ, mogoče bi se potoviti iz Prage k Jadranskemu morju po slovanski cesti. »Dobro sosedstvo teh dveh narodov, čilih in pridnih, bi bilo v prospeh celemu svetu.« Vse ozemlje bi šlo nad milijon ljudi (14.000 km²). Uradno je bilo pol prebivalstva madžarskega, dobra četina slovanska (Hrvati, Slovenci) in petina nemška. Chervin meni, da je madžarska večina le na papirju, v resnici bo v doglednem času zopet največ Slovanov, ki imajo tudi zgodovinsko-narodno pravico na Panonijo, svojo tiščeto domovino. Pomadjarjenci bi se vrnili v naročaj matere Slavije. Potem primerja predlagano prehodnišče z Alzacijo - Loreno. V političnem oziru bi se upravljalo skupno ali se razdelilo na republiko in kraljevino. Glede vojaške obrambe 100 kilometrskega pasu poudarja, da sprito današnjega topništva ni nobena meja dovolj varna; sicer pa bi Čehi in južni Slovani že utrdili svojo posest in Francija kakor Anglija bi jim šli na roko.

Pot čeških umetnikov v London in Pariz. Dne 21. t. m. so odpotovali z Wilsonove postaje v Pragi v London češki umetniki: 92 členski orkester Narodnega divadla s šefom opere K. Kováčevicem na čelu, pevski zvezi praških in moravskih učiteljev, virtuoz Kocian in Ondříček, pianist Štepan itd. Na vspredu koncertov bodo v glavnem točke čeških skladateljev. V Londonu bodo trije koncerti v Queens Hallu in dva v Wigmore Hallu pod pokroviteljstvom angleške kraljevske dvojice. Veliko zanimanje vlada po vsej Angliji za napovedane češke koncerte. Iz Londona odidejo češki umetniki v Pariz, kjer bodo koncertirali v pariški operi. Tako se uveljavljajo Čehi v svetu.

Proti oduštvu. LDU. Praga, 29. maja. (ČTU.) »Narodni Listy« poročajo: Pravosodni minister Soukup je predložil ministrskemu svetu predlog, naj se zločini oduštva sodijo po preteklem sodu v 24 urah. V primerih osebe se premoženje obsojenčeve sekvestira za tri leta.

Radi atentata na dr. Kramarja. LDU. Praga, 29. maja. (ČTU.) Glavna razprava proti atentatorju Štastnemu, ki je napadel min. predsednika dr. Kramarja bo 27. junija pred praškim porotnim sodiščem.

Čehi in Lahi. V Bratislavi se je vršila 24. t. m. proslava četrte obletnice vstopa Italije v vojno. Navzven je bil priproslavi tudi laški poslanik Mario di Lago in laški general Piccione poleg francoskega generala in čeških dostojanstvenikov. Posadka se je postavila na glavnem trgu ob zvokih himne »Kde domov muj?« in laške koračnice. Najprej je govoril s tribune general Piccione, ki se je, obrnjen k legionarjem, poslavljajal od njih, omenjal njihove zasluge za češko - slovaško samostojnost, o katerih pričajo krvavi boji na Cimi Cadi, na Dossu Altu in ob Pavi. Končal je z besedami: »Sokolom so zrastle krila, sedaj morejo sami letati. Naj se vaš polst dviga vedno višje!« Minister Křofač se je zahvaljeval Italiji, kralju in njegovi armadi in jo proslavljajal. Laški poslanik Mario di Lago je izjavil, da se čuti srečnega kot zastopnik laškega naroda pri tej slavnosti. Klanja se pred praporjem, ki so ga češko - slovaške legije prinesle v domovino in želi češko - slovaškemu narodu sijajno bodočnost. Slavnost je končala z laško koračnico in slovaško himno »Nad Tatrami se blisk« ter z defiliranjem pred gosti. — Laško vojaštvo odhaja iz Čeha - slovaške, ker je vrhovni poveljnik Diaz sporočil, da je poslanstvo generala Piccione izvršilo svojo nalogo. Piccione je imenovan častnim generalom češko - slovaške armade. Na slavnost v Bratislavi mu je poslala češka vlada brzojavko, ki ga zagotavlja češke hvalečnosti in dobre spomina v češkem narodu, predsednik republike Masaryk pa je poslal brzojavko laškemu kralju, v kateri med drugim pravi, da češki narod jake dobro ve, kaj je storila Italija dne 24. maja pr. l. za osvobodjenje Čeha-Slovakov in kaj od tega dneva dalje Brzojavka končuje z velikom »Evviva l' Italia!« — Pred dnevi smo poročali, da trdijo dunajski politični krogi, da se je ohladilo razmerje med Čehi in Lahi, kar pa pobija bratislavski proslava in omenjeni brzojavki. Razmerje med Čeha-slovaško in Italijo je dobro — naj bi je vplivalo na Laho, da bi izpremenili svoje držanje napram Jugoslaviji, kar bi dalo obilo koristi tudi njim!

O vzhodnih mejah Poljske. LDU. Lyon, 30. maja. (Brezlično.) Ureditelj vzhodnih mej Poljske je problem, ki ne staniva samo Poljske, ampak vsi

ali manj vse Evrope. Predsednik Poljske je imel s poročevalcem »Matina« pogovor, v katerem se je dotaknil tudi vprašanja poljskih vzhodnih mej. Dejal je med drugim nastopno: Na vzhodu Poljske se razprostirajo pokrajine, katerih pripadnosti ne more določiti enostavno isk razsodišča. Po svojem prebivalstvu so te pokrajine dvojezične; po svoji civilizaciji so poljske, etnografsko pa poljsko-litavske na severu, oziroma poljsko-ukrajinske na jugu. Za določitev bodoče usode teh pokrajin poznam samo eno metodo: načela predsednika Wilsona. Interesirano prebivalstvo mora imeti možnost, da odloča samo o svoji usodi. Program, ki ga predlaga Poljska danes zaveznikom, je zelo enostaven. Gre za to, da se v okoliščinah, ki nudijo vsa potrebna jamstva, omogoči prebivalstvu Litve in Vzhodne Galicije glasovanje. Razume se, da bo ta plebiscit mogoč šele tedaj, ko bodo omenjene pokrajine osvobodene izpod tujeske jarma. Poljska vlada je sklenila ekspedicijo proti Vilni samo in edinole zato, da omogoči uveljavljanje Wilsonovih načel in da prežene ruske rdeče garde iz tega mesta. Sicer so nas pa boljševiske tolpe, ki strahujejo prebivalstvo Vzhodne Galicije, vpeljujejo mesta itd., same prisilile k temu, da prevzamemo policijsko službo v teh krajih. V vojaškem oziru je naša naloga še skoraj dovršena. Litva je osvobodjena in mora svobodno odločati o svoji usodi. To je rezultat delovanja naše vlade in našega orožja. Na ta način bomo polagoma udeležili svoj program, s pogojem seveda, da se strinjajo z njim tudi naši zavezniki.

Mirovna konferenca.

Italijani za nemški Celovec! LDU. Rim, 29. maja. (ČTU.) Iz Pariza javljajo, da se je svet četvorice bavil s celovskim vprašanjem. Italijani zahtevajo, da se Celovec in okolica pridruži Nemški Avstriji.

Nemški protipredlogi. LDU. Pariz, 30. maja. (Brezlično.) V četrtek je potoke nemški delegaciji za predložitev protipredlogov dovoljeni rok. Kakor poroča »Petit Parisien«, je vsebina nemških protipredlogov znana iz brzojavk, odposlanih iz Berlina v Washington. Glavne točke teh protipredlogov so: Plačilo odškodnine v znesku 20 milijard, plačilnih do 1926, najvišji znesek skupne odškodnine bodi 100 milijard, izpraznitve nemškega zasedenega ozemlja tekem 6 mesecev, pripustitev Nemčije v zvezo narodov, poverilo mandata Nemčiji za njene prejšnje kolonije, odklonitev izročitve cesarja in vseh za izbruh vojne odgovornih oseb.

Iz Avstrije, Madjarske, Nemčije, Turške.

Viljem glavni krivec svetovne vojne. Lyon, 30. maja. (Brezlično.) Iz Bazla poročajo: Nemški stotnik von Beerfelde, ki je, kakor znano, razširil pismo Lichnowskega, je imel v tork v Berlinu predavanje o vzrokih poloma Nemčije. Predavanje bi imelo biti že v nedeljo, toda pristaši vojaških krogov so ga preprečili s tem, da so enostavno razgnali zbrano občinstvo. — Pred več tisoči poslušalcev je raznostrval govornik vzroke vojne ter obdoličil vlado Viljemovo, da je prevarila nemški narod na najnesramnejši način. Prečital je več odstavkov iz nemške Bele knjige ter izjavil, da sestoji knjiga iz ponarejenih dokumentov. Dejal je nadalje, da se je pričela ruska mobilizacija dan potem, ko so nemške patrolne prekorale mejo na Vzhodnem Pruskem in da je Nemčija nalašč in s preudarkom onemogočila, da bi v zmišlu angleškega predloga odločilo razsodišče. Končno je izjavil, da je nemška laž dosegla svoj višek v trditvi, da je Francija napovedala vojno, ker so bile vse vesti o agresivnem nastopu Francije gola izmišljotina.

Za reformo zakonskega prava. LDU. Dunaj, 29. maja. (ČTU.) Na Dunaju je bila velika demonstracija za reformo zakonskega prava. Pred mestno hišo in parlamentom je bilo zbranih 12.000 demonstrantov, katerim so govorili Ofner, Zenker in Sever.

Italija.

Gospodarska propast Italije. Italija ima 76 milijard dolgov. Ako bi bila Italija pravo zemlja, ki bi bila vsaj glede prehrane neodvisna od inozemstva, bi bilo to breme občno, ali vendar bi se dalo soditi, da si bo tekem let opomogla. Toda Italija je zemlja koloniziranih, velikih siromakov, brez moderno organiziranega poljedelstva, brez dobičkanosti industrijskih podjetij, brez bogatih kolonij. Da more živeti, mora vložiti v vsakovrstna podjetja, v zemljo, v kolonije še velike kapitala. Tako bo kolonialna posest značila za Italijo samo novo breme in nikake koristi. Okoli 3000 lir vojnega dolga odpade na vsakega Laha, ne uštevaj prejšnjega laškega državnega dolga. Ako računamo k temu, da bo morala Italija v doglednem času vsa vse uvažati, kar potrebuje, da bo morala vsled zaostalosti uprave in režima računati s dolgoletnimi političnimi in socialnimi krizami, da je zemlja brez možnosti velikopoteznega razvoja, potem bomo razumeli, da stoji pred ekonomskim polomom, kakršnega ni nobena država doživela niti sama.

Avstro-Ogrska. S polno pravico torej izjavljajo nekateri inozemski listi, da je položaj Italije aličen položaju Nemčije. Ali doim je Nemčija že nekoliko prebolela poraz, stoji Italija šele pred porazom in nima one notranje sile niti naravnih predpogojev, da bi si skoro opomogla. Povsem je umljivo, da je kurz lire v zadnjem času začel padati. Ali to je šele začetek, vse hujše pride — P. p.

Italijani podpirajo madžarske boljševice! LDU. Dunaj, 30. maja. (ČTU.) »Wiener Mittagspost« poroča: Italijanska misija na Dunaju se zadnjih osem tednov dogovarja z vlado v Budimpešti o gospodarskih in političnih stvareh. Italija je baje dovažala Madžarom živila in municijo za rdečo armado v italijanskih živilskih vozovih in je prišla s tem v nasprotje z antanto, ki Madžare blokira. Italijansko misijo so pozvali, da se o tem izjavi.

Francozi proti d' Annunziu. Louis Ripault je napisal v pariškem »Radicalu« članek, naslovljen »Umirjenju nasproti«, v katerem se temeljito norčuje iz žalostnega junaka d' Annunzia in kjer pravi med drugim: »Iz Rima prihaja vest, od nas vseh sprejeta z največjim zadovoljstvom, da je g. Colosimo, podpredsednik parlamenta, prepovedal manifestacijo, organizirano od Annunzia v Argusteu, s katero je mislil naš poet, podpolkovnik - aviatik, zopet enkrat zahtevati potoke krvi. Kadar d' Annunzio »držic« kak govor, poln tarata mitraljez in bomb, se iz prevladnosti sklicuje na Cavourja. Na vso silo skuša on dokazati, da ni nobene razlike med politiko velikega državnika Cavoura in med njegovo, politiko korajžnega pilota »Serenissime«. Italijanska vlada ne zaupa več neumerjenim besedam besnega aviatika. Razumljivo je, da se formule ženskalnega Gabriela nikakor ne morejo uporabiti na konferenci in zapovedala mu je, da naj molči. Ako bi ona isto mogla svetovati svojim agentom na Reki, bi jadransko vprašanje takoj postalo jasnejše. — Nato poroča pisec o dogodkih na Reki o priliki proslave »zedinjenja« Reke z Italijo, ko so Lahi prisilili jugoslovanske lastnike hiš, da izvesijo laške zastave, in o jugoslovanskem plebiscitu na Reki, pri katerem se je nabralo 20.000 podpisov za Jugoslavijo, kljub temu, da je francoski general ustavil akcijo, ko je bila leta v polnem teku, — z ozirom na »javni red in mir.« — Zaključuje z mislijo, da je naposled bila ura umirjenja in sporazuma, češ Italija inštalirana v Trstu in Jugoslavija, inštalirana na Reki se morata sporazumeti, na podlagi skupne zmage, izvojevane skupno nad skupnim sovražnikom.

Malikovanje, diletantje in nestrokovnjaki.

(Odmev na Nučičev tiskani govor.)

Po nekem tukajšnjem časopisu se je začelo uganjati malikovanje, kakor no je bilo včasih mogoče zlasti na fejaških tleh dunajske slovite plitkosti. Vsa Evropa se je rogala dunajskemu »Theaterdusel« in resna kritika ga je vedno pobijala. Eksaltiranost, ki so jo kazali historiki obeh spolov za svoje gledališke ljubljence, je dajala vsemu dunajskemu kulturnemu življenju nesoliden značaj. Danes poskušajo ljubljani vsiliti malike, ki jih resna doba, v kateri živimo, ne prenese brez odpora. Prav modra je bila zatorej izjava gledališkega vodstva, da na reklamne »interjue« in samoljubne izbruhe sploh ne odgovarja po časopisih. Kakor pa je videti, je bila ta izjava za nekatera preveč fin ripost, kajti zdaj začnejo »nekaterniki« malikovati sami sebe.

Mi, ki pozorno zasledujemo dejanja naše obnovljene drame, pa doslej še nismo opazili potrebe, da bi se začneli s takim malikovanjem. No, veselimo se vsake z marljivostjo pridobljene rutine, radujemo se tudi najneznatnejšega napredovanja pri tem in onem igralcu ter vidimo tudi par velesimpatičnih obljub — bodočnosti. Nismo nestrpní, nego radi potrpiamo in čakamo, pohvalimo in celo vzpodbudno zaploskamo, vse to v nadi, da nam prinese razvoj sčasoma popolno zadovoljstvo. Toda neki vase zaljubljeni s tem niso zadovoljni. Malikovanja zahtevajo, prirejanje samo sebi demonstrativna proslavljanja ter obenem obkladajo bive in sedanje voditelje gledališča z naslovi »diletantje«, »nestrokovnjaki« i. p. Izšel je dobeseden nagovor H. Nučiča na tovariša Danila, govor, ki usipa ploho žaljenj na intendantce našega gledališča od leta 1877 doslej. V tem nagovoru se intendantcam podtika, da niso imeli »niti smisla, niti volje, niti duše za igranje«, da so bile intendantce krive »gnilih in trlih diletantskih razmer, ki so do najnovejše dobe na žalost vodile to naše edino gledališče ter ga še danes ne puste, da se svobodno razvije.«

To je torej odkrit napad igralca na vsa vodstva v gled. prelosti, polprečnosti in sedanjosti. Kako opravi tak afront današnje vodstvo, ni naša briga. Ali jame je, da vladajo pri gledališču,

kjer si upa danes upravitelj, nadrežnik in prvi igralec kršiti na tako brutalen način z odra najprimitivnejše zahteve discipline, še gailejšje in še trilejše diletantске razmere, kakor so vladale pred 30 ali 40 leti!

»Slovenskemu Narodcu se mora priznati, da je od svojega začetka z največjo simpatijo in resnično vnemo zasledoval razvoj našega gledališča, ga podpiral do skrajnosti ter bodril in celo slavil vsakega igralca, ki je to količnik zaslužil. Zato pa si jemlje zdaj pravico, da na tak javni napad tudi javno odgovori. Kadarkoli so bile predstave diletantске, je bila krivda vedno le na režiserjih in igralcih; ki niso storili svoje dolžnosti, niso svojih vlog znali ali jih niso razumeli. Nesposoben režiser in nesposobni ali nemarni igralci prinašajo na odre po vsem svetu diletantске predstave, čeprav bi jim bili intendantje Laubeji, Reinhart ali Stanislavski. Vodstva slovenskega gledališča so se borila iz čistega domoljubja in z najdelejšjo nesebičnostjo nad 50 let z različnimi sovravnimi oblastmi, so se pehala za denar, da so plačevala igralcem redne plače, repertoar i. dr., podpisovala so menice, posejala večkrat globoko v svoj lastni žep ter žrtvovala iz ljubezni do slovenske kulture ne le ogromno časa, nego tudi svoje živce. — Kdo se je vojskoval proti nemški samooblastnosti, dokler ni bila zlomljena? — Kdo se je boril proti kliki dr. Šusteršiča do tle, da je omagala? — Kdo je iztrebil iz gledališča kino, kdo »posojal« igralcem denar, jim plačeval dolgeve, podpisoval zadolžnice, — kdo je obnovil povsem uničenogledališče, pozval kolikor največ mogoče domačih igralcev iz tujine ter jim daje danes eksistenco? Morda »umetnik«, »veleum«, »izredni talent«, ki zdaj tako glasno zabavlja? Ne, vse to so storili »diletantje in nestrokovnjaki brez srca in duše za igralca.«

Takih trditvev ne pustimo širiti med nami brez ugovora, in naš list kot glasilo vseh dosedanjih gledaliških vodstev na tako potvarjanje ne sme molčati. Zato bodi povedano na vsa usta, da takih igalskih manir v Sloveniji ne bomo prenašali, pa naj se ž njimi sili v ospredje kdorkoli.

Priboito pa še bodi, da naša drama že dolgo ni nudila tako revnega repertoarja kot leto, ko imamo za upravitelja drame igralca ter da drama ni igrala že dolgo tako malo različnih del v tako slabi razdelitvi vlog kot letos, ko je za vse to odgovoren slavnostni govornik, kojemu žilica ni dala miru, da je pustil svoje netaktnosti celo — natisniti.

Poleg vsega drugega je samo vpriporitev »Zemlje« najdrastičnejši dokaz, da je baš letos marsikaj gnilega in trhleja v državi dramski. Mesto govoričenja smo pričakovali za Danilovo 40letnico vzorno predstavo. Toda g. Nučič ni igral Janeza, ga Bukšekova ne Katre in ga Borštnikova ne Babulje. Le taka zasedba vlog bi prinesla gledališču čast in g. Danila primerno kolegialno odlikovanje! Mesto te pa smo gledali predstavo, vredno leta 1877. Ali je krivo vodstvo?

Na žalost opažamo že dlje časa, da se namerava uvesti tudi pri nas nekaj »star sistem«, po katerem blesti pri posamezni predstavi le en sam igralec, vse ostalo oboje pa tvori zanj le dekorativno ozadje. Tako zasedanje vlog ni v korist celoti in kaže bolj skrb za lastni uspeh kot ljubezen do umetnosti.

Kot organ meščanske inteligence smo povedali s tem odkrito mnenje vseh resnih gledaliških posestnikov. Radi smo prinašali hvalospeve in zaslužena priznanja, radi jih bomo prinašali še nadalje; a danes prinašamo grajo, ki je postala že nujno potrebna. Dali pa smo tudi zadoščenja tistim možem, ki so v najtežjih časih s krčevitim samozatajevanjem vršili pionirsko delo za naše gledališče. Njih zaslug ne sme zakopavati v blato nihče, pa naj bi bil tudi resničen veleum, umetnik ali izreden talent. Mi cenimo Nučičovo delo, marljivost in vnemo, kadarkoli jih po kaže, sebeboževanja in revolucije v lastni hiši pa ne trpimo. Nam gre za zavod in ne za osebe, za celoto in ne za posameznika!

Dnevne vesti.

Tako je prav! Gospodarska komisija za stvarno demobilizacijo je v svoji 13. seji z dne 27. maja sklenila, da se posvecuje za demobilizacijsko blago, ki so na katerikoli način zapleteni pri razpečevanju neupravičenih prodajah ali prilastitvah demobilizacijskega materiala toliko časa ne dodeli nobenega blaga, dokler ni njih udeležba na takih kupčijah sodniško ali kako drugače izčiščena. Takim posrilecem že odkazano blago se v nobenem slučaju ne rezervira in tudi komisija ne prevzame dolžnosti za poznejšo dodelitev, tudi če se izkaže nedolžnost posrileca.

Stanovanjsko vprašanje v Ljubljani. Vsi uradniki, državni, deželni, železniški itd., ki iščejo v Ljubljani stanovanja in jim je na tem, da se končno začne v tem oziru smoteno delo, so naprošeni, da se udeležijo posvetovanja, ki se vrši v ponedeljek, dne 2. junija ob 8.

zvečer v dekliskem liceju (prithičje, lovo) na Bleiweisovi cesti. Zeleni je, da se za enkrat udeležijo posvetovanja le po par zastopnikov vsake uradniške panoge. Od tega posvetovanja je odvigno, kako se bo zasnovala nadaljna akcija.

Popravek. V zahvali po gosp. Kvarčiču je pomotno izpadlo, da se zahvaljujemo osobito gosp. generalu Smiljančiču, kar naj se blagovoli vzeti na znanje.

Iz koroškega vjetništva je utekel kapetan Rudolf Badiura in srečno prispel v Ljubljano.

Učitelje - begunce s Koroškega pučja višji šolski svet v Ljubljani, naj se pripravijo na potovanje na svoja službena mesta, da na poziv takoj lahko odidejo. — Višji šolski svet. Predsednik: prof. Fr. Vadnjal s. r.

Pravoslavna služba božija obdrža se u nedelju 1. jana ob 9. uri v evangelijski cerkvi Marije Terezije oesta.

Svi pravoslavni koji žive v Ljubljani i najbližji okolini, neka se izvole što pre prijaviti svojom tačnom adresom Milošu Katiču, Linhartova ulica br. 28 radi osnivanja opštstva u Ljubljani.

— Banka »Slavija« je podpisala jeden milijon 4%nega državnega posojila.

Točnost pa taka! V dolžnost si štejemo, da približno naslednje suho dejstvo: Včeraj, dne 30. maja, je sluga okrajnega glavarstva ljubljanskega dostavil »Kmetišk županski zvezek« oglas tega oblasti z dne 17. maja t. l., števil. 71/pr., s katerim okrajni glavar pozivlje zvezo, naj se s čim večjim zneskom udeležijo podpisovanja državnega posojila. — Ker potem rok za podpisovanje z dnem 31. maja, torej danes, naj si vsak izračuna uspeh tega oglasa.

Cene padajo, mirovne slika se množa. Pišejo nam: Lepo je videti, kako ponujajo v Novem mestu ob prihodu vlakov pivo ob vlakih, kakor v mirnih časih. Pek Pavčič je začel peči v Novem mestu prave pristne zemljice po 3 za 1 K. Dne 19. maja so prodajali Ličani v Noevem mestu ovce po — 15 K, če jo je plačal v srebru, ali pa po 64 K v papirju. Če se pomisli, da je stala ovca še včeraj, predvčerajšnjem pa 200 do 300 K, je to vendar velik napredek. — Mleko so prodajali še pred kratkim po 2 K liter, zdaj se ga dobi že za 1 K 40 v. Tudi so pripravljene nekatere kmetice nositi strankam mleko na dom, kar je prišlo med vojsko popolnoma iz navade. Baje imajo posestniki tudi velike množine masti, ker so prodali le prav malo prašičev ter večino vse poklali doma in shranili mast v rafi, da jo bodo prodajali po 60 do 80 K. Zdjaj je pa prišla ameriška mast po 20 K in bodo posestniki morali dati tudi svoje mast po tej ceni, če jo bodo hoteli spraviti v denar.

Desetletnico svojega obstoja in delovanja praznuje danes javna ljudska knjižnica Gospodarskega naprednega društva za šentjakobski kraj v Ljubljani. Je to jubilej podrobneje narodnega dela, tistega dela, ki samo z neumorno vztrajnostjo rodi in dosega lepe uspehe, katero delo se pa v naši javnosti še ne ceni tako, kot bi se moralo, ampak se večkrat bagatelizira. Stojimo namreč na stališču, da mora javna ljudska knjižnica podpirati država in občina, ker so nadaljevalnice šole in izobražujejo ljudstvo, same pa nimajo sredstev, da bi se vzdrževale. Žal da so naše javne knjižnice prepuščene le sami sebi, ne uživajo nobene subvencije ali podpore. Upamo vendar, da se razmere spremenijo in da se tudi našim knjižnicam zjasne dnevi.

Roditeljski večer s predavanjem. Na I. mestni dekliski ljudski šoli pri Sv. Jakobu v Ljubljani bo v ponedeljek, dne 2. junija 1919, ob šestih zvečer Roditeljski večer. Predaval bo šolski zdravnik g. dr. Mavricij Rus: »Vpliv alkohola na mladino. Starši, njih namestniki in vsi prijatelji mladine, se uljudno vabijo, da se udeležijo prav številno tega predavanja.

Ruski kružok izabral je novi odbor. Tečajevi u torkom i petkom u društvenim prostorijama Gunduličeva ul. 29. To je v Zagrebu. Kaj pa Ljubljani?

Pozor občinstvo. Naprošeni objavljamo: Po deželi se pojavljajo raznilepanski potniki in potnice, ter sprejemajo naročila na povečane slike itd. Zastopajo večino čifutske tvrde iz inozemstva in so njih izdelki pod vsako kritiko. Potniki seveda zahtevajo naplačilo in največ slučajev je, da so stranke opeharjene ter izgubijo denar in svoje originalne slike, ki so jim bile drag spomin. Nekateri teh potnikov so celo tako predrzni in se sklicujejo, da so poslani od ljubljanskih tvrdk, da s tem stranke lažje oslepajo.

Tatinski sladkosnedneži. Na Vrhnih selih pri Novem mestu so se izvrševale že od lanske jeseni naprej manjše tatvine, ki so jih mogli izvršiti le domači, to je vaški otroci, vendar niso mogli zalotiti malih zvitežev. Tako je bil pokraden Francetu Vidmarju iz dveh panjev ves med. Tudi Antonu Jakšetu so spraznili sladkosnedneži en panj popolnoma, dva na pol. Francetu Zamidi so pa pokradli kar iz 6 panjev vse satovje z medom vred. Cebelarji na svojo škodo niso takoj opazili tatvine, veld česar so jim vse čebele »pomrle«. Kočarici Franciški Skedeli so hodili pobirati ti vaški dečki jajca z gnezdi in so jih kuhali in pekli. Dne 1. marca letos je pa obhajal Jože Klobučar svoje pirovanje. Fantje in dečki so voglarili. Fantje so dobili piti in jesti, za dečke se ga ni zmenil nihče. Zato jo je Jože Klobučar tako »pogruntal«, da je vtilnil neko okno sobe, v kateri so bile na mizi potone in šarke. Vsi se dalec odmakli in šarke in šarke. Vsi se dalec odmakli in šarke in šarke.

preklo, nabodal lep rumen šarkelj in odjadril s svojim plenom v tiho zavetje, kjer je povzli šarkelj z nekaterimi tovariši, pa ne s vsami. Zato je pa nastala jeza, ki je spravila na dan vse lumparije, pa tudi vse storila.

Tatvine. V noči od 27. na 28. maja so neznan storilec vdrl v aprovizacijsko skladišče kurilnice drž. železnice ter odnesli 29 m temnosivega suknja, 35 m hlačevine, 15 povrtnikov, 14 moških spodnjih hlač z rdečomodrimi črtami, 20 kg masti, 3 kg olja in 4 kg ameriške slanice. Skupna škoda znaša 3279 kron. Zasedovanja po storilcih so v teku. — Kolo je bilo ukradeno Francetu Zgoncu, gostilničarju na Tržaški cesti 11, ki nosi znakmo Puch, Graz, ima navzgor obrnjeni balanco s črnimi drži, plošča prestave je rdeča z napisom Puchrad, Graz, sprednji plášč je dobro ohranjen in ima rdeč rob, istotako zadnji plášč, ki je 30—35 cm na dolgo zakrpan z belo usnjato krpo. Sedlo je že slabo in zvezano z žico. Kolo ima prosti tek. Če bi bilo komu znano o kolesu, naj blagovoli vsebino pismeno ali ustmeno javiti policijskemu ravnatelstvu v Ljubljani, soba št. 16.

Kakšna kazen bi bila najprimernejša? Posestnika Franca Sterletova iz Matene št. 7 je dne 22. maja prodajala na trgu liter mleka po 3 K. Ko jo je stražnik opozoril na previsoko ceno, je iz jeze pahnila svoj lonec v stran. Stražnik je lonec vjel, da bi se mleko ne razlilo, a divja babnica je lonec še enkrat brcnila, da se je mleko razlilo. Ali bi za take, ki živijo uničujejo zroli iz hudobije, ker se jim skuša ustaviti navijanje cen, ne kazalo uvesti batine? Ali bi imel zoper to, da bi jih taka — le baba poštno dobila tjakaj, kjer hrbet izgubiva svoje poštno ime, tudi največji svobodoljub kaj pomisleka?

Ukraden vol. Te dni je bil Ivanu Dobnikarju, posestniku na Švici ukraden dohosek neznanemu storilcu iz hleva vol, katerega je tat gonil zgodaj jutraj proti Ljubljani. Približajoča policijska patrulja, ki je nameravala tatu prijeti, ki se ji je zdelo ta nočna gonja živine sumljiva, je tat pobegnil in izginil v temo. Ukraden vol se je zopet izročil lastniku. Posestniki in lastniki živine se pa opozarjajo, naj hleve vedno previdno zaklepajo in nadzorujejo.

Zaplenjen tobak. Matiji Lenuzzi iz Broda ob Kolpi je policija dne 28. maja zaplenila več sto zavitkov tobaka za pipo v vrednosti okoli 400 kron ter ga oddala finančnemu ravnatelstvu. — Lampe Miha in Menart Franc iz Logatca sta hotela vtihotantiti večjo množino tobaka v po laški vojski zasedeno ozemlje. Tobak se je zaplenil. Opozorja se občinstvo, da se bo strogo postopalo proti takim verzičnikom, posebno pa trafikantim, ki prodajajo tobak v večji množini po višjih cenah.

Zlobna roka. Pišejo nam: Posestniku Mihaliču s Potovega vrha je zgorela v noči od 26. t. m. na 27. t. m. hiša z vso opravo in obleko. Tudi vse žito in sploh vse živež mu je zgorel. Goreti je začelo ob polutreh jutraj. Ker sta se tožila ta Mihalič in njegov tat Medec v zadnjem času pogosto s posestnikom S., ki je zgubil vse pravde, označuje ljudski glas tega S. kot storila. Preiskava bo že dognala, koliko je resnice na tem ljudskem glasu.

Dva koncerta se vršita v nedeljo 1. junija ob priliki otvoritve vrta »Narodnega doma«. Dopoldne ob pol 11. vstopnina prosta. Popoldne ob 3 vstopnina 150 K. Svira orkester »Dalibor«. Čisti dobiček pripadajo srbskim sirotam.

Umri je na Mirni nadučitelj g. Matej Jenko. N. v. m. p.!

Fern Andra je ena izmed najboljših znanih in priljubljenih filmskih igralk, ker združuje s svojo mično in prikupljivo zunanostjo tudi izborni igralski talent. Do ponedeljka, dne 2. junija, nastopa v Kino Idealu v petdejanjski tragediji »List v viharju«, ki jo je sama spislala in ki v njej igra glavno vlogo nesrečnega dekleta, ki jo dvigne usoda — kakor vrže vihar list v zračne višine in ga trešči zopet v blato — iz revščine do sijaja in razkošja, a jo pahne h koncu zopet v osamelost in bedo. Alfred Abel in R. Schildkraut sta njena partnerja. Poleg tega krassen koloriran posnetek iz francoske pokrajine »Tok reke Doubs«. Sporedni za mladino. — Kino Ideal.

Kultura.

»PELIKAN«

Komorna igra v treh dejanjih. Spisal Avgust Strindberg.

Na bajko o pelikanu, ki si sam razkljuje prsi, da s srčno krvjo hrani mladiče, je Strindberg oprl tendenčno dramo, v kateri hoče dokazati, da je mnenje o materinski skrbi za otroke prav tako neresnično kakor fabula o pelikanovi požrtvovalnosti za mladiče. Ne trdi sicer, da bi bilo vselej in povsod tako — dasi bi tudi taka trditve nikogar ne osupnila pri Strindbergu ob njegovem ljutom sovraštvu do vsega, kar je ženskega, to je do laži, potvare, savratnosti in slobe — ali v »Pelikanu« postavlja na oder ženski stvar, čigar mišljenje in čustvovanje je povsem tako, da pisateljevo okrutno tezo potrjuje vsaj eden, tipičen primer. — Mati Eliza je sagrašila soproga ukano za ukano, ga mučila, da je bil presrečen pod zemljo, ga varala s svojim posejnim zetom Axelom, dajala temu denar in utivala sama razkošje; otroka Fridorik in Gerda pa sta prezeblala in stradala v zanemarjenem domu. Mati je ni varovala, ampak se od nje je tudi Fridorik in Gerda, ki sta v mladih letih

je vso leknivost in vse druge soprne lastnosti, ki se pojavljajo v njenem značaju, same podedovala po svoji materi in ta zopet po svoji porodnici, ker je torej ženska isprizem dediščina že po prvih starših. — Njena podlost seza tako daleč, da ostane v intimnem razmerju s svojim ljubimcem tudi potem, ko se ta poroči s njeno hčerjo Gerdo. Izkratka: Eliza v »Pelikanu« je došla ena izmed Strindbergovih žensk, ki nimajo niti ene prikupne poteze, ki se ne morejo meriti z možmi, ne s telesno, ne z duševno močjo, pač pa jih obvladujejo, strahujejo in ubijajo s spletkami in ukani najnižje vrste. O taki ženski res ni verjetno, da bi bila zmogla materinske ljubezni, iz česar pa izhaja, da tudi otroci niso njej dolžni zahvalne ljubezni.

Drama se godi v duševnem ozračju. Noben zunanji dogodek ne poseza vanjo; razvoj in razkorak se vršita sama po sebi iz notranjosti nastopajočih oseb, katerih najtajnejše gibe razkriva pisatelj z vprav brezobzirno virtuoznostjo. In ker sta Fridorik in Gerda rastla in hirala v duševnem ozračju, se morata naposled tudi zadušiti v njem — dejansko zadušiti v dimu in plamenu ognja, ki ga je vžgal Fridorik v kuhinji, da zgori vse, kar je potvorenega, licemerskega in pregrešnega...

Predvčerajšnja uprizoritev, ki jo je vodil gospod Bratina, je imela povsem značaj komorne igre. Scenična oprema se je skladala z mrkim dejanjem, izvajanje se je odlikovalo z miselnostjo in intimnostjo. Gospa Bukšekova je z odsečnim, pridušenim glasom in z nevozniimi, podzavestnimi gibi bistro označevala materino zakrknjenost in brezsrčnost, ne da bi bila prestopala mejo, kjer se začneja sirovost; tudi za strah, ki ga materi zbuja stacija, kjer je umiral njen izmučeni soprog, in za mistiko, ki ponekod veje iz drame, je dobivala ustrezno izražanje.

Gerda gospodične Šaričeve je bila nadeta z mračno otrplostjo, ki jo provzroča zamorjena mladost in poleg tega bridka zavest, da mora tako žensko imenovati svojo mater; z iskreno lepoto je gospodična Šaričeva opremila končni prizor, umiranj v gostem dimu. Gospod Železnik je bil kot Fridorik simpatična osebnost ter je v govorico in igro polagal značilne akcente; zlasti efektno je izvedel prizor, ko pada sinovi očitki kakor udarci s kladivom na mater, in prizor z Gerdo, ko se nesrečna otroka kakor v blaženih sanjah poslavljata od življenja in onečastenege doma. Gospod Bratina je Gerdinega soproga očrtal z dobro umerjenim nastopanjem in ustvaril kar najskrbnejše proučeno figuro, ki je rastla od prizora do prizora ter se je tam, kjer Axel ljuto obračunja z materjo, vzpela do vsega priznanja vredne umetniške višine. Razveseljivo je, da igra gospoda Bratine dandanes dišijo vrline, ki ga usposablja tudi za težke psihološke vloge. Gospodična Rakarjeva je v epizodno vlogo deklet Marjete položila verno karakteristiko zvestega starega posla. Poprek so govorili v moderiranem tonu, kakršen se prilaga domu, odkoder so nedavno odnesli mrliče, vendar pa ta ton ni bil vselej razločno slišen po vsem gledališču. — Dojem drame je bil globok, o čemer je pričala glasna pohvala po vsakem, zlasti po mojstrsko zgrajenem in ambiciozno podanem drugem dejanju.

Repertoar Narodnega gledališča. Drama. Dne 31. maja »Pelikan«, Ab. A 59. — V nedeljo, dne 1. junija, »Pelikan«, Abonma B 59. — V ponedeljek, dne 2. junija, zaprto. — V torek, dne 3. junija »Zemlja«, izven abon. — V sredo, dne 4. maja, zaprto. — V četrtek, dne 5. junija, »Za hčer Anestisije«, Ab. A 62. — Opera. V soboto, dne 31. maja, »Zongler«, Abonm. C 58. — V nedeljo, dne 1. junija, »Slovacka princeska«, izven abonma. — V ponedeljek, dne 2. junija, »Mamzell Nitouche« (obhajanje 20letnega umetniškega delovanja gosp. Josipa Povheta). Izven abonma. — V torek, dne 3. junija, »Zongler«, Abonma A 260. — V sredo, dne 4. junija: Predavanje gospoda Branislava Nušića o »Tragediji srbskega naroda«. Izven abonma. — V četrtek, dne 5. junija »Madame Favart«, Abonma C 2/61.

Gledališki svet. Člani gledališkega sveta se vabijo na sejo, ki bo v ponedeljek dne 2. junija ob 17. uri v pisarni »Matice Slovenske«.

»Glasbena Matica«. Danes v soboto ob 20. uri pevska vaja za mešan zbor. Vsi polnoštevno!

Jugoslavanska mučenika Zrinski in Frankopan se zove brošurica, ki jo je izdala Tiskovna zadruga v Mariboru, Spisal jo je profesor Matija Pirc. Cena 1 K. Manj kot 10 iztisov se ne pošilja. Brošurica je posebno pripravna za šolsko mladino. Vsebinsko brošurica je zanimiva: izvor Zrinskih in Frankopanov, zarota, usoda zadnjih Zrinskih in Frankopanov ter prevoz zemeljskih ostankov Zrinskih in Frankopana v domovino. Brošurico toplo priporočamo.

Nabirajte za »Ohranbni sklad!«

Hopšara, hopšara...

So ljudje, ki tudi v tužnih časih nimajo nobene resnobne; morda bi jo imeli šele tedaj, ko bi deževalo žveplo na njih prazne butice. In dalje je ljudi, ki znajo iz te živalske neresnosti vleči profit. Takozvan plesni učitelj nadaljuje sedaj predpust v veliki dvorani Narodnega doma. Med tem, ko nam zveni s koroške in izza laške demarkacije ječanje slovenske pare, si je iztekla naša Mesina hranilnica žalostno slavo, da se je polakomnila nekterih popirnatih kronic in oddala reprezentativno dvorano Narodnega doma za »rajščol« politično in moralno najdvojnemnejšim elementom. Ni imela dosti na žalostni slavi, da je pred nedavnim skušala, ne ozirajoč se na slovensko javnost, Narodni dom kar čez noč prodati nekemu laškemu podjetniku, kar so rodoljubni trgovci in drugi narodni ljudje v zadnjem hipu preprečili. Gospod Rozman, ki sedaj te »bale« prireja, je koncesioniran plesni učitelj in ima pravico živeti od te koncesije. Toda na tak način ne; koncesioniran gostilničar tudi ne sme nuditi pijancem možnosti, da se pri njem na žive in mrtve nažirajo žganja in pajašajo z vlačugami. Gospod Rozman je razdelil svoje priredbe na dve vrsti, na »nobel« in na »boljševiške«. To se pravi, včasih anonisira: »Toaleta strogo promenadna«. Kaj neki je pravzaprav ta promenadna toaleta, ki tako rada straži po naših plesnih venčih? Promenadna obleka je tista, v kakršni hodi človek po cesti. Recimo, da zahteva gospod Rozman, naj si vsakdo obleče črno suknjo, osnaži čevlje in omije roke; publika bo pa najbrže v celem ista, kakor pri onih drugovrstnih »splošnih plesnih vajah«. V Gradcu so svojčas, v dobrih predvojnih časih, imeli pred pustom (a samo tedaj) vsako nedeljo »Nobeldred«, h kateri so bili gospodje pripuščeni le v fraku in je bila vstopnina višja; vsako sredo je bilo ceneje in brez fraka — občinstvo je imenovalo to »judske« redute prav dobro »Fleischmarkt« — a publika je bila ista, kakor ob nedeljah. In tako bo pač tudi v Narodnem domu. »Promenadna toaleta« naj varuje dostojnost vsega skupaj. In da je vnanji blesk še čednejši, si je g. Rozman izmislil še drugo reklamo: v inserat napiše: »Vabljeni so (na ta in ta dan): člani in članice »Glasbene Matice«, uradništvo, trgovski sodniki ter častništvo tukajšnje garnizije«. Kaj pač pravi »Glasbena Matica« k taki zlorabi svoje firme in kaj si mora misliti občinstvo, spominjajoč se Koroške, o častnikih naše garnizije? Odkod si je vzel g. Rozman pravico, kogarkoli imenoma »vabiti«? Vabijo je lepa stvar, ako izvira iz gostoljubnosti. V goste lahko vsakogar povabimo, če nimam postranskih namenov. Če pa g. Rozman vabi cele stanove in korporacije zgolj za to, ker jim jemlje od osebe po 8 K vstopnino, in pa sebi v reklamo, ni to nobeno vabilo in on nima pravice, rabiti po nemarnem imen teh stanov. Toda ti venčki v »strogo promenadni toaleti« so, kakor rečeno, le nekako kritje za »splošne plesne vaje, vstop dovoljen brez izkaznic«. Kar čujemo o teh priredbah, nam potrjuje mnenje, da se bo, ker je brezmejnja hinavščina dovedla oblast do zatvoritve bordelov, razpasla nekontrolirana in zdravstvu tem nevarnejša tajna prostitucija. Te seveda oblast ne zapazi tako hitro; je že tako. Vsak pameten človek in nehmavec ve, da se prostitucije žalilob ne da odpraviti, dokler bodo po svetu hodili ljudje, katerih seksualnost iz kateregakoli razloga, zlasti iz gospodarskih razlogov, ne more najti pravočasne utehe. Na tem tudi davek na samstvo ne bo ničesar izpremenil in tudi nima tega namena. Ko so prepevali toleranco hišo, ne da bi znali zagovoriti tudi biološko privlačno silo med obema spoloma, so ravnali tako, kakor če bi zdravnik bolniku čez neozdravljivo rano, mesto da bi mu jo kontroliral ter jo držal v dosegljivih mejah, da ne zastupi krvi in ocele telesa, prilepil angleški obliž in klical: »Živio rane ni več, ne eksistira več! Tako ravna naš Tebanci z vprašanjem prostitucije, in posledica? Gotovi ljudje pravijo: »Številke 13 ni več, pa hodimo k plesnim vajam...« Osebe, ki imajo posla v tem poslopiju, pripovedujejo, da je po vseh temnih kotih obširnega vestibula o priliki teh »vaj« vse živo in se čuje vsepovsod prižgan zgečav smeh. Vsa društva in kar je še drugega poštenega v hiši, se zgražajo nad tem in gledajo v nemi jezi na to prekrasno reševanje socialnega vprašanja. Edina, ki se očitvijo ne zgražata, sta oblast, ki se je poslužila angleškega obliža za prepopanje prostitucije, in pa g. Rozman, ki se je vdal v voljo božjeter vsak večer po sklepu z globokim vzdihom nad tem pokvarjenim svetom prešteje žigosane in nežigosane kopice umazanih bankovcev. Nekdaj je spisal knjigo »O dostojnosti«, katera bo obdržala v naši humoristični literaturi trajno vrednost. Sedaj ji lahko doda novo poglavje: »O horizontalnem oboževanju«.

Vremensko poročilo.

Vilina nad morjem 300-2 Srednji zrak 730 mm

Maj	Čas opazovanja.	Stanje barometra v mm.	Temperatura v °C.	Vetrovi.	Nebo.
30.	2. pop.	734.6	22.1	sl. jg.	del. obl.
	9. zv.	734.6	16.6	brevet.	jasno
31.	7. aj.	735.6	14.2		

Padavina v 24 urah 0.0 mm

— Srednja večerljna temperatura 16.9, najvišja 18.9. — Vremenska napoved za jutro: Laga, vetrovno in toplo vreme.

Najnovejša poročila.

(Naša izvirna poročila.)

JUGOSLAVIJA PROTI VSAKI FEDERACIJI.

Pariz, 30. maja. Napram zastopniku »Agence Centrale« se je izrazil odlični član jugoslovanske delegacije v Parizu tako - le: »Jugoslavija vztraja na tem, da ostane izven vsake federativne kombinacije z narodi bivše avstro-ogrske monarhije. Jugoslavija ni bila nikdar integrirana del Avstro-Ogrske, marveč se je iz nje vedno postopalo, kakor z nekakšno balkansko kolonijo. Neodvisna Jugoslavija želi vstopiti v najbližji stik z ostalimi balkanskimi državami.«

OBJAVA AVKTRIJSKIH VOJNIH POGOJEV.

Pariz, 29. maja. Danes popoldne so se mirovni pogoji za Nemško Avstrijo objavili v tajni seji delegatov onih držav, ki so svojočasno Avstro-Ogrski napovedali vojno. Ta ceremonija se je vršila v ministrstvu zunanjih del na Quai d'Orsay.

KONCESIJA ITALIJI.

Pariz, 29. maja. Med lordom Milnerjem, Henry Simonom in Crispijem se nadaljuje pogajanja glede kolonialnih kompenzacij Italiji. Italija dobi sneten prirastek na ozemlju v Triplicaniji in rektifikacijo mej v Džibouti in na polotoku Somali pod pogojem, da ostane očuvana francoska suvereniteta nad Džibouti. Vsled teh koncesij bo jadransko vprašanje v najkrajšem času rešeno.

AFERA POLKOVNIKA D'ANNUNZIA.

Milan, 26. maja. Afera pesnika D'Annunzia vzbuja veliko pozornost. Ob obletnici vstopa Italije v vojno mu je vlada prepovedala govoriti in sicer, kakor se v podučeni krogih zatrjuje, radi bojazni, da bo napadel soprog predsednika Wilsona. Ker je D'Annunzio hotel vključiti prepovedi govoriti, mu je armadno poveljništvo zaukazalo, da mora takoj odpotovati na fronto. Z ozirom na to je D'Annunzio zaprosil za takojšnjo vpošto, ker kot vojni dobrovoljec ki je že prekorajil predpisano starost, ni več podvržen vojaški dolžnosti.

ZAKAJ JE PAPEŽEV NUNCIJ ZAPUSTIL MONAKOVO?

Milan, 26. maja. »Epoca« priobčuje zanimive podrobnosti, zakaj je papežev nuncij Pacelli zapustil Monakovo. »Epoca« zatrjuje, da je rdeča garda napadla nuncija ter mu z nastavljenim revolverjem in z grožnjo, da ga takoj zapre, odvzela njegov avtomobil, aretirala uditorija nunciature in poslopje nunciature obstrlevala s streljanci.

NEMSKO POSLANIŠTVO PRI VATIKANU.

Berlin, 28. maja. Poslanik in pooblaščen minister Prusije pri Vatikanu pl. Muhlberg je demisioniral. Njegov naslednik pl. Bergen bo zastopal Nemčijo in ne več Prusije.

VROČITEV MIROVNIH POGOJEV AVSTRIJI.

Pariz, 28. maja. Prvi del besedila mirovne pogodbe, namenjene Avstriji, vroči v petek popoldne avstrijski delegaciji z istimi ceremonijami, kakor so se vršile pri predaji mirovne pogodbe nemškemu delegatu v Versaillesu. Ta pogodba obsega teritorialne, vojaške, pomorske in zrakoplovne pogoje. Teritorialni pogoji so že znani. Pogoji tičejo se vojne mornarice določajo, da nova Avstrija ne sme več imeti vojne mornarice. Vojaški pogoji omejujejo število armade, ki ima odslej opravljati samo policijsko službo. Finančni pogoji bodo izgotovljeni še le kasneje in sicer z ozirom na to, ker so države, nastale na razvalinah bivše Avstro-Ogrske, odklonile plačati vojne dolgov.

PADEREWSKI V PARIZU.

Pariz, 28. maja. Ministrski predsednik poljske republike Paderewski je prišel v Pariz.

PORAZ BOLJSEVIKOV. — PETROGRAD PRED PADCEM?

Berlin, 29. maja. Najnovejša vesti, došle iz Stockholma, potrjujejo, da je estonska armada zavzela Pakov. Po sijajni zmagi od pretekle nedelje, ki jo je kronala zavzete glavnega stana boljševiške armade, prodira estonska armada nevdržema proti Petrogradu. Riga in vsa okolica je že popolnoma očiščena od boljševiških čet. Dobro poučeni krogi napovedujejo padec Petrograda že v najkrajšem času.

POOSTRENI POGOJI, AKO NEMČIJA NE PODPIŠE.

Pariz, 30. maja. »Intransigeant« javlja: Ako Nemčija ne bo podpisala mirovne pogodbe in ako bodo zavezniške armade prisiljene pričeti s pohodom proti notranosti nemške države, bodo zavezniški nemško vlado obvestili, da bodo mirovni pogoji znatno poostreli, ako bo Nemčija po započetih sovražnostih zopet prosila za mir.

OBJAVA AVSTRIJSKIH MIROVNIH POGOJEV.

Pariz, 30. maja. Izvleček mirovni pogojev, ki se nanašajo na Nemško Avstrijo, bo objavljen danes popoldne.

WILSON ZA PLEBISCIT V VZHODNI ISTRI.

Pariz, 30. maja. »New York Herald« javlja, da je predsednik Wilson odklonil dati svoje soglasje k aneksiji vse Istre po Italiji. On predlaga plebiscit za vzhodni del Istre. Orlando je po posvetovanju z ostalimi italijanskimi delegati odgovoril, da Italija ne more sprejeti plebiscita za nobeden del istrskega ozemlja. Temu nasproti pa zatrjuje »Chicago Tribune«, da je bilo jadransko vprašanje v bistvu že večer rešeno v smislu Wilsonovih načel. »Intransigeant« pa zopet javlja, da so Italijani stavili kot zadnji pogoj, da se prizna Italiji suvereniteta nad Reko in zaledjem, takisto naj pripadeta Italiji tudi Zader in Šibenik z vsemi strateško važnimi otoki. Na to bi bila Italija voljna privoliti v modifikacijo londonske pogodbe iz 1. 1915. Wilson je ba je pripravljen sprejeti te italijanske pogoje, vendar pa želi, da se o stvari preje posvetuje z Jugoslavi. Na drugi strani bi Zveza narodov priznala Italiji mandat in Albaniji, kjer priznava Italijanom že londonska pogodba prevladujoč vpliv.

Vesti LDU.

PLEBISCIT ZA CELOVEC.

LDU. St. Germain, 30. maja. (CTU.) Svet četvorice je sklenil, da naj o pripadnosti celovške kotline odloči ljudsko glasovanje, ki naj se izvrši šest mesecev po sklepanju miru.

25 MILIJONOV VTIHOTAPLJENIH IZ MADŽARSKE V AVSTRIJO.

LDU. Dunaj, 30. maja. (CTU.) »Neues Wiener Tagblatt« piše, da se potrjuje vest, da so pred kratkim poizkusili iz Budimpešte na Dunaj vtihotapiti preko 25 milijonov denarja in sicer za 15 milijonov bankovcev in za 10 milijonov zlata. Nemška Avstrija ni hotela dovoliti uvoza, ker je bilo nenano v kakšne svrhe se namerava denar vporabiti. Madžari so pri Brucku ob Litvi s pomočjo italijanskih vojaških avtomobilov spravili denar čez mejo. Madžarska vlada trdi, da je bil denar namenjen za plačilo blaga, ki ga je Italija dobavila.

ZELEZNIKA NEMŠKA.

LDU. Štutgart, 30. maja. (CTU.) Pri postali Bender se je pripetila velika železniška nesreča. 16 prenapolnjenih vozov je popolnoma razrušenih. Doselej se je ugotovilo, da znaša število žrtv 11 mrtvih in 40 ranjenih, večinoma francoskih in grških častnikov.

POGAJANJA MED JUGOSLAVIJO IN ROMUNSKO.

LDU. Štutgart, 30. maja. (CTU.) Te dni odpotuje v Beograd romunska komisija, da stopi v pogajanja zaradi gospodarskih odnosov med Romunijo in Jugoslavijo.

DEMONSTRACIJE NA POLJSKEM.

LDU. Moravska Ostrava, 30. maja. (CTU.) Vsled pomanjkanja življ. zlasti kruha in krompirja, grozi mestu Krakovu lakota. V Kielcach in Lublinu so bile zaradi dragine velike demonstracije. Na 7. junija t. l. je sklicano veliko belorusko zborovanje v Vilno.

MIROVNI POGOJI ZA AVSTRIJO.

LDU. Pariz, 30. maja. (Brezlično.) V četrtki so se zastopniki držav, ki so napovedale Avstriji vojno, sestali na Quai d'Orsay k tajni seji, kjer jim je bila prečitana vsebina mirovni pogojev, določenih Avstriji.

Gospodarstvo.

Novi šolski tečaj na podkovski šoli slov. kmet družbe v Ljubljani, se prične dne 1. julija 1919. Kdor želi vstopiti, naj vloži do 15. junija t. l. prošnjo za sprejem, ki naj ji priloži: 1. krstni list, 2. domovinski list, 3. zadnje šolsko spričevalo, 4. učno spričevalo, 5. navedeno spričevalo. Sinovi siromašnih starišev, ki hočejo prositi za podporo, naj priložijo tudi ubožni list.

ZAGREBSKA BORZA.

LDU Zagreb, 30. maja. Zaključni kurzi na današnji borzi:

	Denar	Blago
Banka za trgovino, obrt in industrijo	440	450
Banka in hranilnica za Primorje, Sušak, nove del.	—	484
Hrvatska eskomptna banka	1365	1375
Eskomptna in menjalna banka, Brod	380	390
Hipotekarna banka, Zagreb	—	380
Hrvatska kreditna banka	850	—
Narodna banka, Zagreb	445	455
Obrtna banka	—	226
Pojedelska banka	94	97
Prva hrvatska štedionica	8175	8225
Riječka pučka banka, nove delnice	206	—
Srbska banka	825	—
Zemaljska banka	685	690
4 1/2% založnice hipotekarne banke	—	106
4 1/2% zadolžnice hipotekarne banke, komunale	—	103

Društvene vesti in prireditve.

Društvo za zgradbo in vzdrževanje Sokolskega doma v Štepanji vasi priredi jutri v nedeljo, točno ob 15. uri svojo prvo vrtno veselico z obširnimi dnevnim redom nastop skupin šolskega in obrtnega naraščaja, korjandoli, srečke, cvetice, slaščice, prosta zabava in še mnogo drugih točk v gostilniških prostorih brata Franca Kregarja po dom. pri Cerinu. Za dobro kapljico in jedila poskrbi brat gostilničar. Pridite vsi! Na zdar! Primorski sokolski krožek priredi v nedeljo, dne 1. junija svoj tretji pešizlet. Odhod točno ob 14. uri izpred kavarnе »Zvezda«. — V ponedeljek, dne 2. junija se vrši v prostorih »Sokola I.« Tabor št. 2 (čez dvorišče) ob 20. uri sestanek vsega članstva, na katerem se bo obravnavalo o združenju jugoslovanskega Sokolstva in o društveni telovadbi. Na ta sestanek naj pridejo zlasti bratje telovadci in sestre telovadkinje. Vabimo tudi druge Primorce v naš krog. Na zdar! — Odbor.

Telovadno društvo Sokol v Škofji Loki nujno rabi nadnika, dobrega te-

lovalca. Društvo mu preskrbi primerne plačilo. Reflektantje naj pošljejo svoje prošnje na tajnika hr. Rudolf Zibara v Škofji Loki.

Peto društvo »Ljub. Zvon«. V nedeljo ob 10. popoldne odborova seja. V torek, ob 20. uri mešan zbor. Pol ure pred začetkom pevske vaje se sprejemajo novi resni pevci in resne pevke, ki imajo posluh in dober glas ter ne sodelujejo pri nobenem ljubljanskem društvu.

Ljubljansko društvo jugoslovanskih vpoškojencev v Ljubljani vabi vse svoje člane na važen društveni shod, ki bo v sredo, dne 4. junija 1919 ob 15. v Novi ulici št. 5. Vstop je dovoljen le z društveno izkaznico. Kdor je še nima in tisti, ki pristopijo k društvu kot člani do shoda, dobe izkaznice pred shodom pri vstopu. V slučaju slabega vremena bo shod naslednji dan lepega vremena, ravno tam in ob isti uri. — Načelstvo.

Društvo davčnih uradnikov v Sloveniji je imelo dne 4. maja v Ljubljani XII. redni letni občni zbor, ki se ga je udeležilo poleg ljubljanskih tudi nekaj tovarišev z dežele. Predsedoval je začasni predsednik nadupravitelj Rihard Debelak. Društveni tajnik upravitelj Joža Bekš je poročal o medvojnem društvenem delovanju s posebnim ozirom na gospodarski in socialni položaj davčnega uradništva. Društveni odbor je ukrenil vse potrebne korake za uvrstitve davčnega uradništva v skupino maturantov in poslal zadevno snemnico na pristojna mesta. Blagajnik upravitelj Fran Zagar je podal blagajniško poročilo, ki izkazuje blagajniškega preostanka nad 1000 kron. V novi odbor so bili voljeni gr.: Debelak Rikard, predsednik; Hočevar Janko, podpredsednik; Bekš Joža, tajnik in Hruška Aleksander, blagajnik. Tajnik upravitelj Bekš je prečital prikrat v slovenskem jeziku prirejena društvena pravila, ki so se z malimi spremembami odobrila. Podpis drž. posojila. Potom Okr. posojilnice v Ormožu prijavile so se v podpis 4% državnega posojila SHS sledeče stranke: Iz Ormoža Jožef Kuharič 70.000 K, Okrajni zastop 50.000 kron, Okrajna posojilnica 50.000 K, Iv. Veselič, trgovec 40.000 K, občina ormoška 10.000 K, Matjaž Grm 10.000 K, dr. Ferdo Lašič, odv. 4000 K, Jožef Serbec, živinozdravnik 2000 K, Ludovik Kuharič, trgovec 2000 K, Avg. Bauer, hotelir 1000 K, Ferd. Konecny 1000 K, Tončka Stracovska 500 K, Jožef Keček 500 K ter iz Pušincev Martin Babič 2000 K.

Razne stvari.

Velik požar v Madridu. Poročajo, da je nastal v Madridu velik požar, ki je uničil borzo. Škode je 20 milijonov.

Velikanska katastrofa. LDU. Dunaj, 30. maja. (CTU.) »Lokalanzeiger« poroča iz Curicha: Vulkanska katastrofa na Javi je zahtevala 15.000 smrtnih žrtv.

Aprovizacija.

Aprovizacija južne železnice oddaja svojim odjemalcem namizno olje po 23 kron liter.

Slanina. Od 2. junija 1919 naprej se bode oddajal iz skladišča pri Muhlbergu na Dunajski cesti strankam iz vseh okrajev špeh à 18 K kilogram. Ker ni špeha več toliko, da bi ga bilo mogoče dvakrat deliti na vse okraje — dobi vsaka stranka lahko tudi več kakor 1 kg špeha na osebo. Ker aprovizacija v doglednem času ne bode dobila več ameriškega špeha — naj si ga vsaka stranka sedaj pravočasno preskrbi. — Špeh se oddaja brez izkaznic. Vsaka stranka naj prinese s seboj le rdečo ali zeleno hišno legitimacijo. Določa se sledeči red: Za I. okraj dne 2. junija, za II. okraj 3. junija, za III. okraj 4. junija, za IV. okraj 5. junija.

za V. okraj 6. junija, za VI. okraj 7. junija, za VII. okraj 10. junija, za VIII. okraj 11. junija, za IX. okraj 12. junija, za X. okraj 13. junija. Vsakokrat od 8 do 11 in od 3 do 5 popoldne.

Kislo zelje bode delila mestna aprovizacija strankam iz Jakopičevega skladišča na Mirju in sicer: Za III. okraj dne 2. junija, za IV. okraj 3. junija, za V. okraj 4. junija, za VI. okraj 5. junija, za VII. okraj 6. junija, za VIII. okraj 7. junija, za IX. okraj 10. junija, za X. okraj 11. junija. Vsakokrat od 8 do 11 in od 3 do 5 popoldne. Ker pozneje ne bode mogoče dobiti zelja — ga dobi vsaka stranka lahko poljubno množino, kg stane 30 vin.

Poizvedbe.

Izgubljeno. V petek popoldne okoli 10. se je izgubila na Tržaški cesti do nunske cerkve usnjata denarnica s precejšnjo vsoto papirnatega denarja. Pošten najditelj naj jo blagovoli oddati proti nagradi pri policiji.

Tražim svog supruga Antuna Klemenca, koji se dne 13. o. m. povratil iz francuskega srobljeničtva. Nalazim se kod rođjaka Tome Corbo, Mičetine k. br. 29, općine Gjurgjenac. Sofija Klemen.

V ponedeljek od tri četrt na 3. do četrt na 4. uro se je zgubila, srebrna ura z zapestnikom na poti od liceja do opernega gledališča. Pošten najditelj naj jo blagovoli oddati proti nagradi v gledališki pisarni (opera).

Izdajatelj in odgovorni urednik: Valentin Kopitar. Lastnina in tisk »Narodne tiskarne«.

Bolečine odpravljajoča sredstva, ki se jih mora vzeti, imajo mnogokrat bolečine želodca kot posledico. Nasprotno pa je bolečine odpravljajoče zunanje obdrgevanje in masaže s Fellerjevimi blagodejnim »Elza-fluidom« sigurnega učinka, ne da bi otežili želodca. »Elza-fluid« vsili v kožo na bolečem mestu, raztopi povzročitelje bolečin in oživi krvno cirkulacijo. — 6 dvojnatih ali 2 specijalni steklenici stane samo 19 kron. Lekarnar E. V. Feller, Stubica, Elzatr. št. 238 (Hrvatsko). Mnogo zdravniških priporočil. Naroči naj se obenem tudi Fellerjevo milo odvajajoče rabarbara - kroglice, 6 škotilc za 9 K 50 v. Omoč i poštarina se doduše računaju posebno, ali najjeftinije, što se više dakle na jedanput naruči, tim se više prištedi.

Svarilo.

Popolnoma neupravičene osebe izdelujejo in prodajajo razne vrste peciva, štruke, krofe (en slaščičar prodaja doma narejeno fino pecivo), v kar po obstoječem zakonu nikakor niso upravičene in je pod imenom proste trgovine vse kaj drugega razumeti kakor izdelava in razpečevanje gori omenjenih vrst kruha in peciva. Pekovska združba opozarja vse one, kateri se na omenjeni način v pekarsko obrt vmešavajo, da isti z omenjenim delom in razpečevanjem takoj prenehajo, ker bi v nasprotnem slučaju bila združba primorana neupravičence ovaditi pristojni oblasti.

Ljubljana, 30. maja 1919. Pekarska združba v Ljubljani.

Poslano.*

Tvrdka D. Rovšek naznanja slav. občinstvu, da ni nihče opravičen nabirati naročila na njeno imo, bodisi povečane ali druge slike in kdor bi se nadalje izdal za njenega potnika ali da bi se izjavljali, da se njegove slike pri meni izdelujejo, naj ji takega sleparja vsakdo takoj naznani ali pa izroči bližnjemu orožništvu.

Naročila na povečane slike sprejema le naravnost tvrdka Rovšek v Ljubljani, Kolodvorska ulica 34.

* Za vsebino tega spisa je uredništvo odgovorno. kolikor določa zakon.

Kupl v vsaki množini ter prosil ponudbe Anton Umek v Brezicah ob Savi. 5628

Sveža jajca v originalnih zabojih à 1440 komadov proda po 75 vinarjev 1 komad pri osebnem prevzemanju ali plačilo naprej Em. Suppanz, Begutec Sp. Stajerske. 3411

Pohištvo v vseh modernih slogih priporoča po zmerni ceni Fran Skatar, Ljubljana, Rimska c. 16. Stanovali in pohištvene stroje mizarstva. Kupujem tudi les vsake vrste. 1072

Kupujem surove les, jelka, hrastov les, in bukovi bodi si okrogel ali rezan. Cene za les naložen v vagon se naj naznanijo na V. SCAGNETTI, parna žaga za drž. kodvorom, Ljubljana. 2048

Tecarji kakor tudi več učencev se sprejmejo proti dobremu plačilu v trajno delo. Anton Stojanec, mešani tovarski mojster, Ljubljana, Jersnova ulica št. 13. 4844

Dobrota drva se prodajajo v polnih na metra in vagon, kakor tudi na drobno klan, od 500 kg naprej in se dostavlja o poljubno tudi na dom. Josip Plankar, Dolnja cesta št. 6, gostilna Kramer. 7628

Neželeno saba z elektr. razsvetljavo eventualno s hrano hito uradnik. Ponudbe pod »Grica 3/5572« na upravništvo »Slovenskega Naroda«. 5572

Kupim parno ali benz. lokomobile od 6-8 konjskih sil, dobro ohranjeno. Ponudbe z natančnim popisom, ceno in tezo na Herman Marinc Gornjsko pri Celju. 5420

Sprejme se takoj služkinja ali gospodinja k 3 fantom. Pomagati bi morala tudi pri drugih sobnih delih. Naslov pove upr. S.L.N. 5545

KONTORISTINJA, 5548 marljiva in resna, lahko brez prakse, ker jo pridobi na službenem mestu, se sprejme takoj. Pisemne ponudbe pod »Kontoristinja« sprejema Anonimna Zbirateljica Al. Matelič, Ljubljana.

Oves ima naprodaj trgovina s semenom Sever & Komp. Ljubljana, Wolfova ulica 12. 5426

Pisati stroj, najboljši sestava, sasma nov ili malo rabljen želimo kupiti. Ponudbe tvečti Schwarzl drug, Zagreb, Preradovičeva 1. 3347

Popravila žepnih ur, zlatnine in srebrnine sprejme F. Cuden Sin — nasproti glavne pošte v Ljubljani. Točna in solidna izvršitev. 5531

Kdo vzame v dobro vlogo 4 let noga simpatičnega

otroka

a ne radi dobička. Cenjene ponudbe pod »Pomlad/5625« na upravo »Slovenskega Naroda«. 5625

Dvovprežen brek

z oljnatimi osmi se proda na Ambroževom trgu št. 9, Ljubljana. 4631

»GUF« Sprejmeta se takoj »GUF« — dva dobre izvršitve —

čevljarska pomočnika

Delo je trajno, plača po dogovoru, ako treba hrana in stanovanje v last. Blanka Prešnik, čevljarski mojster in pomočnik, Svetojevo stanovanje na

— dva dobre izvršitve —

— dva dobre izvršitve —

— dva dobre izvršitve —

— dva dobre izvršitve —

— dva dobre izvršitve —

+

Tužnim srcem javljamo prežalostno vest, da je naš ljubi soprog, oče, brat, stric in svak, gospod

Matej Jenko

nasledil na Mirni

danes 30. maja ob pol 7. uri zjutraj nenadoma preminul star 41 let.

Pogreb predragga pokojnika se bo vršil v nedeljo, dne 1. junija ob 3. uri popoldne na pokopališču k sv. Heleni.

MIRNA, 30. maja 1919. 5630

Ljubljana Jenko roj. Mangan, učiteljica, soproga. Ljubljana, Mirni, Ma, Ljubljana, Mirjan, otroci.

z dežniki v nekem mestu Slovenije se zaradi bolezni proda. Naslov v upravništvu 5629

Slov. Naroda.

Krojaškega pomočnika

sprejme takoj V. Jesenjak, Zagorje ob Savi. 5598

Zahvala.

Za vse dokaze iskrenega sočutja povodom nenadne smrti našega iskrenoljubljenega, dobrega soprega, očeta, strica, brata, gospoda

Franca Žiškoveškega

umrlega veličnega sinovega urada v Ljubljani

izrekanje vsem našo najčistejšo zahvalo.

Posebaj pa se zahvaljujemo proč. aspesterja g. Kolofu, vsem g. p. častnikom in kajr. tudi ostalom voljstvu za mnogoštevno častno sprejeto vsem dostojanstvenim izraženo čestitko in vsem, ki so sponili dragi pokojnika na njega zadnji poti.

V Ljubljani, dne 31. maja 1919.

Zahvala ostali.

Zahvala.

Za vse izraze sočutja med boleznijo in ob smrti naše predrag

Poldke

se zahvaljuje tem potom vsem prijateljem, znancem in naročnikom

rodina Pold.

V Ljubljani, dne 30. maja 1919.

Zahvala.

Za vse izraze sočutja med boleznijo in ob smrti naše predrag

Poldke

se zahvaljuje tem potom vsem prijateljem, znancem in naročnikom

rodina Pold.

V Ljubljani, dne 30. maja 1919.

Glavnica:
200.000.000 kron.

Podružnica kreditnega zavoda za trgovino in obrt v Ljubljani,

Rezerva: okrog
150.000.000 kron.

Prežernova ulica št. 50, v lastnem poslopiju.

Prodaja in nakup vrednostnih papirjev; borzna naročila; sprejem in odziva depozitov z vestno revizijo izrednih efektov; samostojna (Safe-Deposits) pod lastnim zaklepom strank; krediti in posojila vsake vrste; inkase in oskont menic; nakazila in izplačila na vsa mesta tu- in inozemstva; potovanja kreditna pisma; sprejem denarnih vlog na knjižice in tekoči račun i. t. d.

S. Potočnik
Četenburgova ul. 6./I. nadst. na hodniku, desno.
V Parizu izpraznjeni krojač za dame in gospode! 5553
Poudarila, najmodernejši kroji, (Mantelkroji), oblačila, modni-
niziranje garderobe za dame in gospode.
Na željo v 8. dneh — v smrtinam slučaju v 48. urah.

Na deželni pristavi v Medvodah je na prodaj.
lokomobila
z 10 konjskimi silami.
Kupci naj se zglase pri oskrbniku I. Hladniku v Medvodah.

Pohištvo
Spalne, jedilne in gosposke sobe, kuhinjska oprema, podložki, mo-
droci, otomane, spalni in dekoracijski divani, postelje, omare,
mize in stoli iz mehkega in trdega lesa, železne postelje in umi-
valniki ter vse vrste lesenega, železnega in tapciranega pohištva
v vsakem slogu od proste do najfin. izvršitve po jako nizkih cenah
pri trditvi za pohištvo **KAREL PREIS**, Maribor, Stolni trg 8.
Svobodno ogledi! Ceniki zastoj!

Razglas.
Mestna občina ljubljanska rabi nujno delavce za škropljenje
in vzdrževanje cest. Oglasiti se je v pisarni cestnega nadzorstva
na magistratu, kjer se dobivajo vsa pojasnila tako glede plače
kakor tudi radi ureditve dela.
Mestni magistrat ljubljanski,
dne 21. maja 1919.

Veletrgovina
Isidora Schollera sin
Zagreb, Vlaška ul. 21.
Ustanovljena 1883. Telefon 106.
Nudi svoje bogato skladišče: stearinskih sveč, šved-
skih vžgalic žepa (Floristella dvostruko rafinirane)
smokev, mandljev namiznega olja, limon, rozin,
popra, kave, suhih sliv, metel itd.
Cene zmerno! Zahtevajte cenike.

Slaviti zdravilni vrelot (kopališče)
Krapinske Toplice (Hrvatska)
zdravilo z zanesljivim uspehom vse
vrste revmatičnih afekcij mišic in člen-
kov, protin, vse živčne bolezni (ishias, nev-
rastenijo, nevralgijo, histerijo, bolečine v hrb-
tenici), dalje vse kronične bolezni na ledicah in me-
hurju, zastupljenje s kovinami in kožne bolezni. Pri
ženskih boleznih vplivajo dobrodejno na nervozne pojave v
klimakteriju, pri vnetjih maternice ter eksudatih. **Natančnejše**
informacije in prospekte daje zastoj ravnateljstvo.

ALFONZ BREZNIK
učitelj „Glasbene Matice“ in edini
zapriseženi izvedenec dež. sodišča.
Največja in najposobnejša tvrtka in izpo-
sredništvo klavirjev, pianinov in harmonijev.
(Friedr. Bösendorfer, Hitzman, Stelzhamer itd.)

Velikanska zaloga vseh glas-
:: bil, muzikalij in strun ::
LJUBLJANA,
Kongresni trg. št. 15.
(Nasproti nunske cerkve).
Popravila in ugaščevanja
strokovnjaško in ceno.

Direktna trgovačka veza sa Inostranstvom.
Zadružna banka d. d. na Rijeci.
(Trgovački, pomorski i otpremni odlo.)

Osnovana od Saveza i Zadruga. Dobavlja putem svojih pa-
riških, londonskih i new-yorških korespondentnih trgovačkih vele-
kuća na najpovoljnije uvjete:
Kolemanova roba i živežne namirnice (potrošnine) sve
strove, industrijska ulja, boje, lak, kemijske proizvode,
bonitet i gumu, roba za industriju i obrt, Articles de Pa-
ris, cigle, i francusku točaklunu roba, novčanice, stroje-
ve i razne industrijske potrošine, modru galion, rum-
pora (kveple) i. t. d.
Oni naši klijenti, koji bi htjeli što brže i a većim količinama
roba dobiti, upućujuju se, da se obazruju na današnje prilike
sami pobrinu za tuđu valutu osobito francusku ili englesku.
Osim komisije banka obavlja transport i potrošna oru-
djenja.

**Vožnje drv. premoaga itd. iz ko-
lodvora in na kolodvor**
oskrbuje najceneje in točno 5555
Josip Turk, prevoznik, Ljubljana, Radečkova c. 3.
Istotam se za preoke in druge prilike elegantni
vozovi in konji na razpolago.

! SVETLA !
Svetilje, žarnice, elektrotehnični predmeti, (izdelek svetovne slovenske
tvornice.) Generalna reprezentanca za en gros v kraljestvu SHS
JANKO POGACAR, ZAGREB, 1882
Začasno Ljubljana, Hirska ulica št. 29/I.

Selce pri Crikvenici, Hrvatsko Primorje
HOTEL „ROKAN“
z vlastitim morakim, solčnim in pečnim kopališčem stavlja
se 1. junija t. l. zopet v promet. — Izborna domača kuhinja.
— Privatna stanovanja. — Cene zmerno. — Pojasnila daje:
občinsko poglavarstvo ali pa
hotelir Karel Dovečar.

Svim
gradskim aprovizacionalnim odborima.
Gospodarsko društvo kao zadruga Proizvodni odsjek u Vukovaru želi
proizvod svojih članova kao pšenicu, kukuruz, zob, (oves) ječam, pasulj, (fižol)
mošt, vino i. t. d. prodavati izravno samo gore navedenim odborima, stoga po-
ziva sve odbore, da si svoje potrebe kod nas kupi.
Kako smo u stanju naš proizvod uvijek už umjerene cijene dati, negoli
trgovci, pozivamo odbore svoje narudžbe samo nama javiti.
Za sada imamo još na zalih: do 4 vagona pšenice, 30 vagona kukuruza,
do 20 mct. pasulja (fižila).

G. F. Jurásek
vgaševalec klavirjev in trgovac z
glasbil
v Ljubljani, Wolfova ul. št. 12.
Prva jugoslavanska specijalna
tvrtka za vgaševanje in po-
pravljanje glasbil.

IVAN JAX in sin
Dunajska cesta št. 15, Ljubljana.
Šivalni stroji
in stroji za pletenje.
— Izborna konstrukcija in elegantna izvršitev iz tovarne v Lincu. —
Ustanovljena leta 1867. Vozenje poučjuje brezplačno.
Pisalni stroji „Adler“ **Kolesa** iz prvih
Ceniki zastoj in franko. Dürkopp, Styria, Waffennrad.

Ing. Dr. Miroslav Kasa
oblastveno poverjeni stavbni inženir.
Specijalno stavl. podjetje za betonske, železobetonske in vodne zgradbe
v Ljubljani, Hilšerjeva ulica št. 7.
Izvršuje strokovno:
Naprave za izrabo vodnih sil, vodne žage, elektrarne, betonske in
železobeton. jezove, mostove, železobetonska tovarniška poslopja,
skladišča, betonske rezervarje, železobetonsko oporno zidovje in
vse druge betonske in železobetonske konstrukcije.
Prevzema v strokovno izvršitev vse načrte stavbeno inženirske stroke.
Tehnična mnenja. zastopstvo strank v tehniških zadevah.

Izvozna i uvozna tvrtka
Lavoslav Poljak i drug
Središnica: SPLIT, Dalmacija.
Podružnice: Rijeka, Makarska, Beč (Wien) I. Rotenturm-
strasse 11.
Davi se samo na velike -
izvozom i kupovanjem: svih domaćih zemaljskih pro-
izvoda, južnog voća, žitarica, ljekovitih bilja, etc-
ričnih i jestivih ulja itd.
uvozom i prodajom: inozemnih proizvoda, svakovrsne
prekomorske robe itd.
3533
Priznani naslov: Poljak i drug.

Zaloga pohištva in tapet
ERNST ZELENKA,
oblastveno zapriseženi izvedenec
Soliska ulica 5 **MARIBOR** Gosposka ulica 25
priporoča svojo bogato zalogo najraznovrstnejšega pohištva: spalnih, jedilnih sob
klubnih garnitur, divanov, otoman, žime za madrace itd. 2236
Največja izbira. Zmerno cene. Solidna postrožba

Priporoča se tvrtka:
Josip Petelinc
Ljubljana Sv. Petra nasip št. 7.
Tovarniška zaloga divalnih strojev in njih posameznih delov,
igol in olja, ter drugoga galanterijskoga in modnoga blaga.
Večje množine pisarniškega in pisarniškega papirja z ovitki v zalogi.

VINO, staro in novo, **slivovko, rum itd.**
nudim po najnižjih cenah.
KUPUJEM suhe gobe, dobre vreče in želod.
M. RANT, KRANJ.

Prostovoljna dražba
se bo vršila dne 2. junija t. l. od 9 ure dopoldne naprej v hiši
Breg št. 10, II. nadstrop. Prodajalo se bode: pohištvo, blagajna
(Wertheim - Kasse), lovska puška, bicikelj, olinjate slike, veliko
ogledalo s konsolo, 1 zofa in 4 fontelji, oblačilno ogledalo, pisalni
stroj (Adler sistm.), starinska omarica in stol (klečalnik), majolične
šalice z vazami, marmorne vaze, omara za akte, pisalne mize, ko-
palna banja, mnogo knjig (francoske, srbske, juridične) i. t. d.

Elektrotehniški in inštalacijski urad
VLADIMIR NOVAK - ZAGREB
Frankopanska ul. 3. Telef. 3-31. (Palača Hotel Imperia).
Tovarniško skladišče vsega električnega materijala, motorjev,
dynamo-strojev in ostalih električnih strojev. Posebni oddelek
za urejanje kinematografu in kompletne centrale. Prevzema
premontiranje izgorelih motorjev in dynamo-strojev. Zunanje
naročbe se opravljajo takoj solidno in po zmernih cenah. —
Troškovaniki in načrti se izvršujejo na zahtevu takoj.

Što je „Salvator“ vinovica?
Ve postoji sredstvo koje bi u besbrojnim slučajevima tako
brzo i uspješno djelovalo kao „SALVATOR“ vinovica.
Boli reumatizma, kostiju, zglobova, išijasa, neuralgije itd.
ublažuje. Boli će dapače posve izčeznuti u najkraćem roku
budete li bolna mjesta redovito natrati sa „Salvator“ vinovi-
com. Tko trpi na nervoznoj glavobolji, migreni, trganju, bez-
svjestici, zubobolji, vratobolji itd. neka pomisli „Salvator“ vinovicu — sa
svježom vodom i obloži bolno mjesto, izčeznuti će boli vrlo brzo. Nakon
napornog hoda ili rada, batarite mišice, osvježiti će Vam telo. „Salvator
vinovica“ jest vanredno korisno djelujuće sredstvo za izpiranje ustiju
jer osvježuje i razkužuje usta i grlo. 1664
S. Mittelbach, „Salvator“ ljetara i drogerija Zagreb, Jelačićev trg 2.

MODNI SALON
STUCHLY - MASCHKE
LJUBLJANA — ZIDOVSKA UL. 3 — DVORSKI TRG I.
priporoča največjo izbiri
finih stannikov, svilenih klobukov in žepic za dame in deklice.
Popravila se sprejemajo in točno izvrše.

Trgovina vina na veliko
Andrija Golubić
Zagreb, Jurišićeva ulica 10.
PRODAJE:
Vino belo in rdeče, staro in novo, moslavinsko, graševino.
Rum najbolje vrste do 40 % jakosti, fini aroma, Slivovko
lansko in dvelatno, enkrat in dvakrat žgano, do 40 %
jakosti, od modrih bosanskih sliv, najboljših obče. Vse na
vagone in manjših količinah, hitro in točno odpremljanje!
Posređujem za vsakovrstno nabavo živih, gospodarskih pro-
izvodov itd. — Zastopnik za Ljubljano in okolice
Ivan Koželj, Tržaška cesta št. 27.